

Karininkų Ramūnas

KARYS

Jonis Burbas

Nr. 35

Pažymėtini įvykiai prieš 10 metų.

1919 metų rugsėjo mėnuo.

- 1 d. Varėnoje pastebėtas didelis lenkų judėjimas, kurie rengėsi pulti Alytų.
- „ Į Širvintus atėjo daug lenkų kariuomenės ir pradėjo reikalauti, kad mūsiškiai iš Širvintų atsitrauktų; mūsiškė komendantūra iš Širvintų buvo priversta atsitraukti į Gelvonis.
- 2 d. Iš ryto bolševikai smarkiai apšaudė Kalkūnus ir geležinkelio liniją Eglaitės link. Vėliau jų pėstininkai mėgino pulti Kalkūnus, bet buvo atmušti ir su dideliais nuostoliais grįžo atgal. Paimta keletas bolševikų nelaisvėn.
- „ Suvalkijoje įvyko mūsų žvalgų susidūrimas su lenkų žvalgiais Žagariuose. Mūsiškiai lenkus išvaikė. 1 mūsų kareivis sužeistas.
- 3 d. Visą naktį bolševikai keliais atvejais puolė Kalkūnus ir paliai geležinkelio liniją Eglaitės link, bet mūsų artilerijos ir kulkosvaidžių ugnimi buvo sulaukyti. Paimta 6 bolševikai nelaisvėn.
- „ Suvalkijoje, rytą, lenkai, skaičiuje apie 100 žmonių, užpuolė mūsų sargybą Veisėjuose. Kautynės tęsėsi visą valandą ir mūsiškiai buvo priversti atsitraukti į Klepočius.
- „ Vakare mūsiškiai puolė lenkus Leipūnuose, juos iš tenai išvaikė ir užėmė miestelį.
- „ Širvintų rajone lenkai du kartu puolė mūsų sargybą, stovinčią ant Viesų tilto, bet abu puolimai buvo atremti. 4 lenkai užmušti ir keletas sužeistų.
- 4 d. Naktį bolševikai smarkiai apšaudė mūsiškių pozicijas iš artilerijos. Rytą buvo pastebėti bolševikų žvalgai, kurių 9 paimti nelaisvėn.
- 5 d. Visą naktį buvo iš abiejų pusių šaudymas iš patrankų, kulkosvaidžių ir šautuvų. Rytą po priedanga miglos bolševikai puolė mūsiškių dešinią sparną, bet po pusantros valandos kautynių turėjo vėl su dideliais nuostoliais pasitraukti.
- „ Lenkai iš Aluntos miestelio mėgino eiti Utenos link, norėdami užimti Uteną, bet buvo sulaukyti ir gražinti į Aluntą.
- „ Vokiečiai galutinai išėjo iš Vilkaviškio apskrities, tik Kybartuose laikinai paliko keletą savo valdininkų.
- 6 d. Panevėžio grupės bare bolševikai smarkiai apšaudė iš artilerijos Ilūkštos miestą.
- Grupės vadas pranešė, kad per kautynes su bolševikais nuo rugpiūčio mėn. 25 d. iki rugsėjo mėn. 6 d. mūsų nuostoliai: užmuštų 2 karininkai ir 17 kareivių; sužeistų 5 karininkai ir 101 kareivis; be žinios dingusių 18 kareivių. Paimta iš bolševikų 9 karininkai ir 505 kareiviai, 3 kulkosvaidžiai, 1 bombosvaidis, 14 arklių, 5 vežimai, 1 lauko virtuvė, daug telefono kabelio, ginklų ir šovinių.
- 8 d. Bolševikai visą naktį šaudė iš sunkiosios ir lengvosios artilerijos į mūsiškių apkasus tarp Neu Sventeno ir Kalkūnų, bet nuostolių nepadarė.
- „ Suvalkijoje lenkai iš dvaro Dolny Wolmiera šaudė į Kučiūnų kaimą ir sužeidė 1 moteriškę.
- „ Į Merkinę ir Poriečę atvyko daug lenkų kariuomenės.
- 9 d. Bolševikai smarkiai apšaudė iš patrankų mūsiškių pozicijas, vėliau pradėjo pulti lenkų kairią sparną.
- „ Suvalkijoje lenkai puolė mūsų sargybą Tarnovkoje (prie plento Lazdijai—Seinai). 1 mūsų kareivis sužeistas.
- 9 d. Radvilišky bermontininkai nuginklavo stoties komendantūrą. Ginklus atėmė bermontininkai sumušė mūsų kareivius už tai, kad jie pasipriešino.
- 10 d. Bolševikai iš patrankų smarkiai apšaudė Kalkūnus ir pozicijas kairiajame Dauguvos krante, Ilūkšos rajone. Mūsiškių vienas karininkas kontuzitas, 1 kareivis sužeistas ir 1 užmuštas.
- Mūsų artilerija pataikė į bolševikų traukinį, kurį sustabdė vietoje, ir 4 sviediniais pataikė į medinį tiltą per Dauguvą, kurį gerokai sugadino.
- 11 d. Suvalkijoje mūsiškiai puolė lenkus Kadišiuose (prie plento iš Kapčiamiesčio į Sopockinę) ir juos išmušė iš ten (Kadišiai šiapus demarkacijos linijos, tik lenkų savavališkai buvo užimti). 10 lenkų užmušta ir daug sužeista. Mūsiškių vienas sužeistas, kuris tuojau mirė.
- 12 d. Bolševikai iš artilerijos apšaudė mūsų rezervus, uždegė vieną namą, užmušė vieną kareivį ir 5 sužeidė.
- Mūsų artilerija apšaudė Gryvą ir Daugpilį. Daugpily uždegė namus.
- „ Širvintų rajone lenkai puolė mūsų sargybą, stovinčią ant Viesų tilto. Kautynės tęsėsi dvi valandas. Mūsiškių 4 dingo be žinios.
- 13 d. Bolševikai iš artilerijos apšaudė mūsų rezervus. 1 kareivį sužeidė. Kairiajame sparne bolševikai iš artilerijos apšaudė mūsiškių apkasus. Sužeistas karininkas Žutautas ir 12 kareivių ir 1 kareivis užmuštas.
- Mūsų artilerija sėkmingai apšaudė geležinkelio tiltą per Dauguvą ir Rygos geležinkelio stotį (Daugpily), iš kur išvaikė visus bolševikų traukinius. Temstant bolševikai prie plento iš Daugpilio Malinovkos link iškėlė aerostatą.

Naujoviška dvikova.

Paryžiaus žurnalistai Dalgara ir Saladonas, kartą susiginčiję, vietoj rapirų ir revolverių, pasirinko daug įdomesnę dvikovos būdą. Jie sutiko įeiti į Monmartre menažerijos liūtų narvą, o sekundantus ir teisėjus prašė sekti ir išspręsti, katrais judviejiu tai drąsiau padarys.

Narve buvo vienas liūtas patinas ir dvi patelės. Pirmasis įėjo Saladinas. Liūtas patinas jokio dėmesio nekreipė į jį, bet patelės savo letenomis taip meiliai paglostė žurnalistą, kad jis gal ne tiek iš baimės, kiek savo tualetu reikalu kuo greičiausiai buvo priverstas iš liūtų narvo iššokti ir vykti į garderobą.

Antrasis žurnalistas, Dalgara, taip pat drąsiai įėjo į liūtų narvą. Dėl neprašyto svečio apsilankymo vėl buvo beprotuojančios liūtės, bet jis drąsiai pastovėjo keletą minučių narve ir išėjo iš ten jokių baimės žymių nerodydamas.

Teisėjai nutarė, kad abu žurnalistai drąsumo atžvilgiu yra lygūs ir patarė jiems: jeigu kuomet jų žurnalistinis bardas neapsimokėtų, tad jie drąsiai galėtų imtis liūtų dresiravimo amato.

18 milijonų moterų lieka be vyrų.

Vokiečių spauda neseniai paskelbė įdomių duomenų dėl moterų, kurioms yra lemta likti be vyrų. Tokių moterų Europoj yra 18.000.000. Vyrų trūkumas ypač prasidėjęs po didžiojo karo, nes, kaip žinome, tuomet žuvo arti 10.000.000 vyrų.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XI metai.

Kaunas, 1929 m. rugsėjo m. 5 d.

Nr. 35 (535)

Pirmas dešimtmetis.

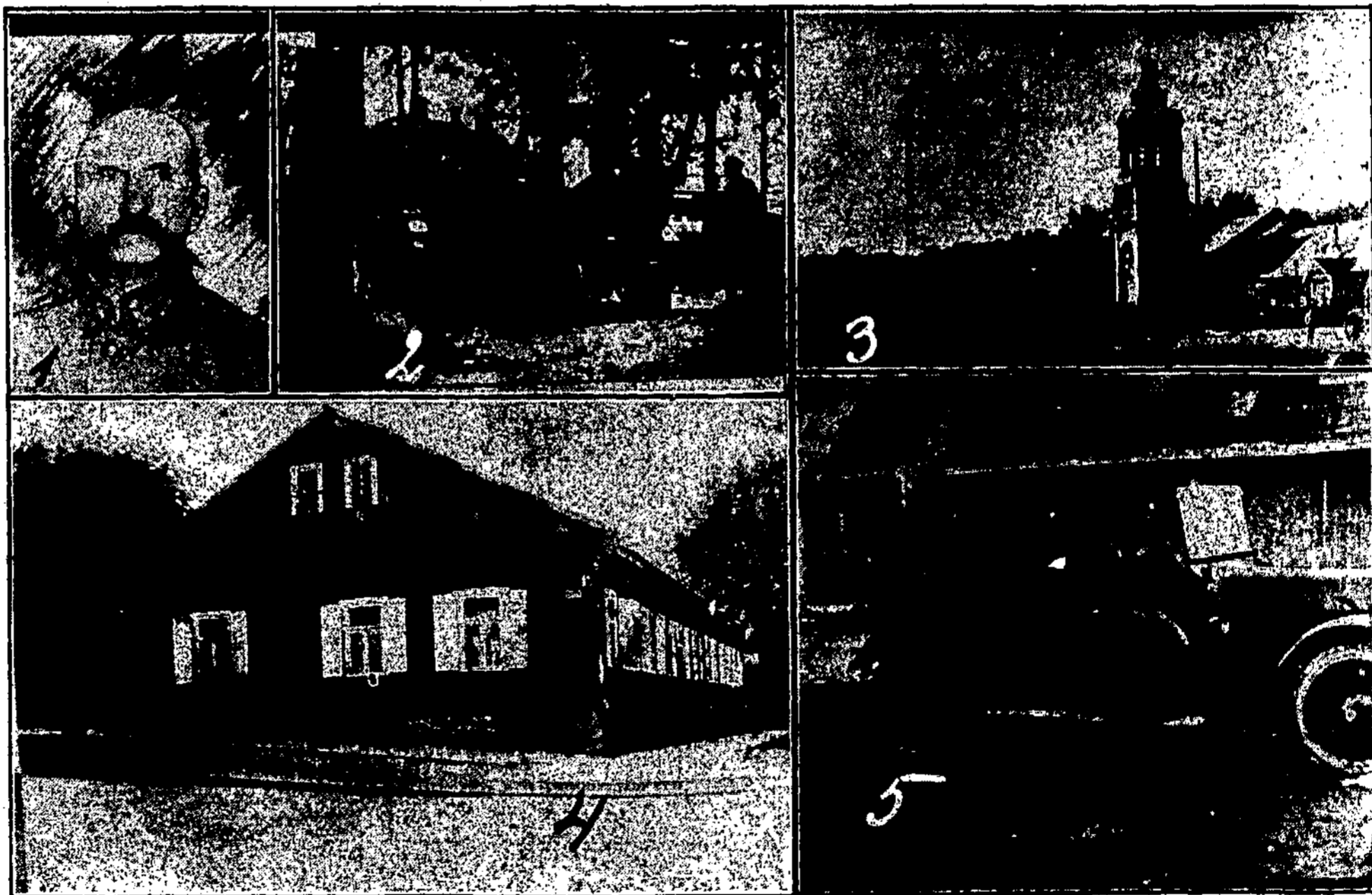
Nors kariško Lietuvos automobilizmo (Auto kuopos— Auto bataliono) pirmojo dešimtmečio data sukako š. m. sausio mėn. 30 dieną, tačiau pati šventė nukelta į rugsėjo mėn. 5 dieną. Šia proga tebūnie man leista tarti keletas žodžių.

1919 metais tarp daugelio organizuojamų Lietuvos nepriklausomybei ginti kariškųjų dalių, sausio mėn. 30 dieną nutariama formuoti auto būrį, kuris turėjo atvaizduoti dvidešimtojo amžiaus moderninių kariuomenių tech-

14 laisvai samdomų tarnautojų ir 107 kareiviai, kurių tarpe labai nežymus skaičius šoferių ir motociklistų. Tai pradžia. Toliau kas dieną atvykdavo savanoriai, kas dieną auto kuopa didėjo¹⁾.

Niekam nėra paslaptis, kad mūsų kariuomenė, bendrai taip pat ir auto būrys, suorganizuota iš „nieko“. Tai gi, jei pradžioje sunku buvo rasti paprastą kareivį, tuo sunkiau buvo rasti kvalifikuotą žmogų. Tačiau organizuoti, ieškoti, steigti ir darbas dirbti reikėjo, nes to rei-

1. Pirmasai auto kuopos vadas ir organizatorius karininkas Fanstelis Sergijus (dabar ats. kpt.), 2. Pirmasis automobilis „Daimler“ (dabar Aukš. Karo Tehn. Kursų mechanikos kabinete), 3. Pirmasai auto kuopos garažas (dabar Karo Muziejus), 4. Pirmoji auto kuopos šoferių patalpa, 5. Pirmieji auto kuopos šoferiai (iš kairės dešinėn sėdi automobily „Benz 2“): Melnikas K., Mockus J., Ankada vičius, Jablonskis K. ir Čepulis.

nikos elementą — automobilizmą. Auto būrio formavimas tai nėra moderniškumo mėgdžiojimas, bet gyvo reikalo padarinys. Tik atsiminkim Lietuvos nepriklausomybės kūrimo periodą, priešų ir išdavikų gausumą ir mūsų kelių stovį, tad turėsime tinkamą vaizdą, kiek buvo svarbu turėti savąjį lankstų ir plačiai pritaikomą auto transportą. To gyvo reikalo verčiama vadovybė, nors 1919 metais sausio mėn. neturėta nei vienos mašinos ir galima sakyti, nei vieno šioj srityj žinovo, drįsta formuoti auto būrį. Čia daug padėjo ką tik atvykęs karininkas (vėliau kapitonas) Fanstelis. Kaip vienintelis specialistas per trumpą laiką jis suformuoja auto būrį, kurį sudarė, kaip žinom, atvykusieji savanoriai. Vėliau auto būrys išaugo į auto kuopą (toliau į auto batalioną) ir balandžio mėn. 26 dieną kuopoje jau buvo: 8 karininkai,

kalavo tėvynė. Prie to didelio iš nieko kuriamojo darbo prisidėjo visi geri Lietuvos sūnūs. Atsimenu, kad paprastas eilinis kareivis, tarnaudamas auto batalione, kuris stovi toli užfronty — nemigo naktimis ir dirbo už kelius, tad ką jau bekalbėti apie tuos, kurie sėdėjo už vairo, ir apie tuos, kurie rūpinosi, kad būtų kas sėdėtų už vairo. Tai buvo tuomet, kai fronte mūšiai virte virė, kai buvo daug aukų ir daug reikėjo teikti pagalbos, o auto batalione vos kelios mašinos tebuvo.

Kaip šiandien, taip ir 1919 metais auto kuopai buvo statomi dideli reikalavimai: neatsižvelgiant į jos etatinius ir techninius galimumus. Auto kuopa tuomet tik

¹⁾ Apie tai buvo rašyta „Kardo“ 4-5 nr., „Mūsų Žinyno“ 45 nr. ir „Kario“ 4 nr.

vieną — kitą automobilį ar motociklą teturėjo, kuris vienu ir tuo pačiu laiku reikėjo siųsti į Alytų, Ukmergę, Vilnių, Gardiną ir dar kur nors.

Tuomet subėgdavo į kuopą suinteresuoti asmenys, su paliepipimais rankose, ir reikalavė, prašydavo duoti automobilį ar motociklą. Kildavo varžytynės. Kiekvienas aiškindavosi, kad jo gautas paliepipimas yra svarbesnis skubesnis, ir tučtuoju turi būti įvykdytas. Bet rezultate laimėdavo tik vienas ar du, nes tik tiek buvo mašinų. Vėliau, reikalams verčiant, įsigalėjo paprotys į kuopą ateiti anksti rytą, kad užbėgtų už akių kitam. Čia vėl kildavo varžytynės, nes tokių, anksčiau atėjusių, irgi būdavo daug.

Majoras Aužbikavičius. Ketvirtas ir dabartinis vadas. Auto kuopai vadovavo technikos pulko sudėtyje — nuo 1926 m. sausio mėn. 1 d. iki 1927 m. rugsėjo mėn. 1 d. ir nuo rugsėjo mėn. 1 d. ir toliau vadovauja kaip atskiros auto kuopos vadas.

Visų reikalavimus patenkinti daug trūso reikėjo padėti. Dar laimė, jei išvykusi mašina laimingai ir tvarkoj grįždavo namo. Bet būdavo, kad sugėdavo. Tuomet kuopos vadui tekdavo aiškintis. Aiškindavosi žmogus, kaip galėjo. Tiekimo įstaigos tuomet silpnai veikė ir ką nors gauti buvo sunku, tekdavo patiems iš vokiečių kareivių arba šiaip iš įvairių biznierių pirkti. Daugiausia užpirkimais rūpindavosi kuopos laisv. samd. Melnikas ir Kubelskis. Jie, kaip moką vokiečių kalbą ir turį tarp vokiečių kareivių pažinčių, už tam tikrą atlyginimą gaudavo reikalingų daiktų. Toks tiekimas, žinoma, buvo ne normalus ir dažnai atsitikdavo, kad ilgai laukiama mašina, sugrįžus iš kelionės ar iš remonto, toliau nebevažiuodavo, nes trūkdavo benzino ar šiaip kokio nors reikmens.

Iš auto būrio gyvenimo fronte.

Kai frontas, lyg katilas, virė, kunkuliavo, tai ten, tame Tėvynės gynimo darbe, buvo visokių ginklų rūšies karių. Tarp jų ir auto specialistai — auto būrio sudėty. Būriai buvo skiriami prie divizijų jų reikalams aptarnauti.

Man teko būti II divizijoje, kuri, man atvykus, stovėjo Seinuose. Savo žinioj turėjau 10 kr. auto, 2 sanit. ir 4 motociklus. Seinų miesčiukas mažas, per karą nukamuotas. Sunku buvo jame rasti tinkamą automobiliams sutalpinti pastogę. Automobilius laikiau lauke. Šoferiai maistui nusipirkti tuomet gaudavo po 20 auksinų per dieną, tačiau tuomet Seinuose ir už 100 auksinų nieko negalėjai gauti. Šoferiai visuomet būdavo nepavalgę, arba visai nevalgę; skųdavosi man dėl sunkios savo būklės. Bet kuo gi galėjau tokiu atveju padėti?

Kuo neramesnis frontas, tuo daugiau šoferiai turėjo darbo: dirbo dieną ir naktį...

Kelioms dienoms praslinkus, divizija išėjo į Sei-

Visam šitam darbui reikėjo atsidėjusių ir sąžiningų žmonių. Jų, žinoma, buvo, bet buvo ir „prochodimcų“. Atsimenu, vienu laiku atvyko į kuopą du rusų kariuomenės, iš bolševikų ištrūkę, karininkai: Millutinas ir Čalnikovas. Abu rusai, iš „rojaus“ ištrūkę buvo nepaprastai apiplyšę, suliesėję, nuvargę. Nors darbo kuopoje buvo daug, tačiau, atsižvelgiant į jų būklę, jiems buvo skiriamos lengvesnės pareigos, — ar dėl to, kad kalbos nemokėjo, ar kad nuvargę buvo. Bet šitie ponai, kiek pasilsėję, stvėrėsi rūpintis savimi. Atvyksta štaban „špargalkoj“ susirašę įsakymų bei įstatymų nr. nr. ir §§ „napsiat raportiško pašalpu palučit“ (rūbams). Žinoma, reikalavimas parašytas ir pinigai išmokėti. To tik jiems ir tereikėjo. Kaip tik apsirūpino alga, pašalpa, gavo valdiškus odinius rūbus, kitą dieną, kaip ugnį, dingo. Stačiai stebėtis tenka, iš kur jie, ką tik atvykę, galėjo žinoti visus įstatymus, įsakymus, kuriais besiremdami galėjo šiokią tokią pašalpą ar šiaip pinigų gauti. Netyčiomis skverbėsi galvon mintis — ar nebus tik kur nors Kaune tam tikrų asmenų informuojami, ar tik nėra tam tyčia įrengtas biuras?..

Buvo kuopoj ir lenkuojančių karininkų. Jie kas dieną apsvarstydavo „politinę“ Lietuvos būklę ir tarpusavy ginčydavosi — kiek dar dienų ar mėnesių liko Lietuvai gyventi.

Kuopos vadas, sužinojęs apie politikavimą, smarkiai išbarė juos ir pagrasė karo lauko teismu. Bet ką žmogus padarysi: parėkė, pagrūmojo, bet juk tuomet karininkų kaip ir nebuvo, ir, žinodamas, kad kitų negaus, — kentėjo, nes reikėjo juk dirbti. Vėliau (1920 ir 1921 m.) visi politikuojantieji palengva buvo paleisti iš kariuomenės. Šoferių tarpe irgi visokių buvo, bet čia daugiausia žmonės buvo pasileidę ir linkę prie įvairių draustinių šposų, negu prie politikavimų.

Norint negeistinus elementus pašalinti ir šoferių trūkumą papildyti, buvo suformuota mokomoji komanda (vėliau kuopa), kuri pradėjo išleisti šoferius ir motociklistus. Per visą auto mokomos kuopos gyvavimo laiką iki 1929 metų išleista 500 su viršum techniškai paruoštų žmonių. Tai vis lietuvišką mokyklą baigę žmonės.

Šoferių ir motociklistų paruošimas ir dabar tebeina, nes, kaip praktika parodė, nors dabar kuopoj darbas nėra toks, kaip 1919 metais, nervingas, bet vis tiek daug reikalauja pajėgų.

V. Itn. Bartk.

rijus, jos užpakaly slinko auto būrys. Seirijuose sąlygos kiek pagerėjo: radau tuščią butą — sutalpinau technikinį turtą, o šoferiams suradau vietos klebonijos klone.

Pirmas uždavinys, atvykus į Seirijus, buvo iširti kelius ir nustatyti, kiek jie tinka auto transportui. Anksčiau tekdavo gauti daug nusiskundimų dėl blogo ir lėto šoferių darbo, tačiau dabar, pats įsitikinau, kad čia ne jų kaltė. Keliai buvo kuo blogiausi: visai suirę plentai ir supuvę arba visai išardyti tiltai. Tokiu keliu važiuojant, vienam šoferiui tekdavo eiti priešaky ir tyrinėti kelią ir tiltus. Bet kas iš to, jei šoferis pranešdavo, jog tuo ar kitu keliu negalima važiuoti, — tik gaudavo pipirų ir vis tiek turėdavo važiuoti. Dažnai net ir mano paaiškinimai nepadėdavo. Tokiais keliais važiuojant dažnai įklimpdavo arba, tiltui įlūžus, visas automobilis su krovniais ir žmonėmis stačia galva nuvirsdavo.

Vieną dieną iš Gardino motociklu kažin kokiais

reikalais į divizijos štabą atvyko bolševikų komisar. Čia pat sugedo jo motociklas. Jam prašant, divizija sutiko duoti savo automobilį ir nugabenti jį Gardinan. Ši misija teko man. Tad, paėmęs automobilį, pradėjau ruoštis. Prieš kelionę ir kelionę, nors komisaras kalbus ir šiaip simpatiškas buvo žmogus, bet man vis kažin kaip katinai širdį graužė: nugalabys maniau, „padla“, ir tiek.

Bet reikia važiuoti. Kelionę išsikalbėjom. Komisaras pažadėjo Gardine duoti man kamerų, uždanų, benzino, žodžiu — ko tik prašau, vis sutinka, žada duoti. Reikia teisybę pasakyti, šie dalykai labai mums reikalingi buvo, ir juos net Kaune sunku buvo gauti. Tad kartu ir bijojau ir vis toliau, ir toliau važiauvau. Nežinau, kas būtų buvę, jei būčiau nuvažiaavęs Gardinan. Bet, gal laimė, gero galo dar neprivažiauvus ligi Gardino, neutralėj zonoj, susitikome bolševikų automobilį, kuris, pasirodė, važiuoja ieškoti dingusio komisar. Sustojome. Išsodinęs komisarą norėjau grįžti atgal, bet komisaras, iš karto mandagiai, o vėliau jau akiplėšiškai pradėjo versti, kad važiuočiau Gardinan, nes jojo džentelmeniškumas neleidžia pažadėto neduoti. Tačiau visas jo elgesys rodė, kad jis Gardine kitaip su manim pakalbėtų. Tuomet aš ir dar du buvę su manim šoferiai pradėjome energingai priešintis. Nors jų (bolševikų) buvo 6 žmonės, bet matyt, pabūgę mūsų griežto pasipriešinimo, paleido. Pavojus būti nugabentam į Gardiną nesumažėjo, nes kai pradėjom važiuoti, jie pasiliko ir apie kažką tarėsi. Kadangi jų mašina

daug geresnė buvo, tad, kad nuo jų greičiau paspruktumėm, pradėjome savo aplūžusią mašinėlę spaust, kaip galima greičiau. Bet vargsė neiškentėjo ir, kiek pavažiavus, sugedo. Vargais negalais iki Seirijų vis dėlto privažiavome. Kadangi pafrontėj buvo ramu ir jokių ypatingų mūšių nebuvo, tad užuot siuntę mašina Kaunan, Seirijuose išardėm ją ir vietinio piliečio dirbtuvėlėj pradėjom taisyti. Buvo vakaras, pradėjo temti, pakilo didžiulė audra ir lietus. Šoferiai, turėdami kiek laiko, išsibėgiojo po miestelį.

Vakare 8 val. buvo visai tamsu. Buvau kambary ir tuo tarpu neatsimenu, kas paskambino telefonu ir pranešė, jog fronte neramu: tarytum lenkai pradeda pulti. Žinodamas, kad pavakarėj divizijos vadas išvažiavo į Lazdijus, manau sau — plepalai, kitaip juk jis nevažiuotų...

Jau 12 val. nakties, darydamas benzino apyskaitą, išgirdau gatvėse triukšmą.

— Kas čia? — manau sau.

Atidaręs langą klausau. Tik staiga iš tamsos, lyg iš žemės, prie lango išlenda uždusęs kareivis ir praneša, kad mūsų pulkai sumušti, frontas atidarytas, kariuomenė traukiasi. Nubėgęs pas intendantą gaunu įsakymą divizijos sandėlius ir auto būrį tuojau perkelti Alytun. Prasidėjo intensyvus turto pakrovimas. Apie 4 val. ryto būrys, prikrautais automobiliais, pradėjo slinkti Alytaus link.

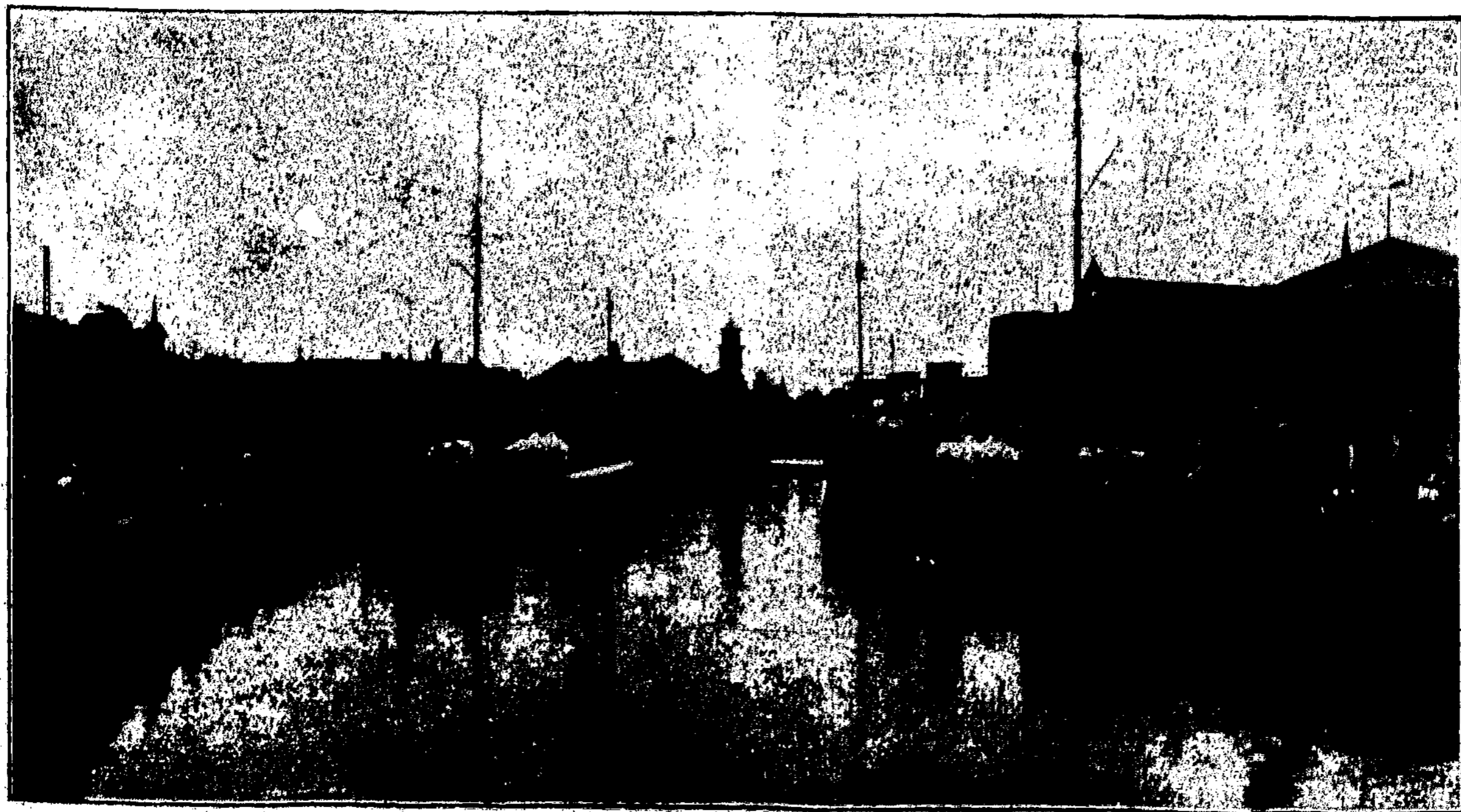
Divizijos štabas netrukus išėjo iš Seirijų ir persikėlė į Simną.

A. J.

Nuodingosios dujos ateities kare.

Visas dujinis ginklavimasis, kaip rašo France Karl Endres, vedamas griežtoje paslapyje, o jų centrai randasi dujų institutuose ir cheminiuose fabrikuose. Pilnos ir tikslios dujinio ginklavimosi apžvalgos esą negalima duoti, nes viskas laikoma paslapyje.

Tik tiek esą aišku, kad nežiurint Vašingtono sutarties, sudarytos prieš nuodingų dujų vartojimą, kurią pasirašė 81 valstybė, nuolat ir visur daromi bandymai su nuodingomis dujomis ir naujais jų gamintojais. Ir maršalas Fochas 1926 m. viename karininkų susirinkime Lyle viešai pareiškė, jog vi-

Sovietų Rusijos minininkai mūsų Klaipėdos uoste: iš dešinės „Kalinin“, iš kairės „Voikov“.

Moterų militarinimas Sov. Rusijoje.

sai aiškiai žinoma, kad kiekviena tauta, nežiūrint Ženevos ir Vašingtono sutarčių, užsiima tyrinėjimais, stengdamasi išrasti nuodingas dujas, kurios geriausiai sunaikintų priešą.

Visų valstybių priešaky dujų ginklavimosi srity žengia Amerika. Hanslenas labai nori, kad į Prancūziją daugiau būtų žiūrima, kaip į didžiausią dujų karo rengėją, bet šitas noras neišsipildys. Vis tik Amerika pasilieka pirmoj vietoj „Chemical warfare service“ (Cheminio karo įstaiga) nuo 1923 iki 1925 m. suvartojo apie 3,5 milijonus dolerių. Žinoma tik tai, kad amerikiečių bendras nusistatymas panaikinti tą įstaigą ir bet koki dujų karą padaryti negalima.

Amerikos dujų ginklavimosi centras yra Edgewood'o arsenalas, kuriame dirba 859 asmenys. Dujokaukių per dieną padirba apie 250. Bet produkcija gali pakilti iki 20.000 per dieną. Tai nėra daug, jei imti visą civilizuatą tautą, kaip dujų vartotoją.

Bet ir šiuo atveju toli gražu visiems neužtektų. Juk 20 milijonų žmonių turėtų išgyti kaukes. Tada Edgewood'ui reikėtų tūkstantį dienų arba apie trejetą metų gaminti kaukes. Galima tik kariuomenės svarbiausius reikalavimus aprūpinti.

Amerika savo padėtimi yra nuo svetimų dujų apsaugota. Jeigu kartais įvyktų karas, kas iš tikrųjų netikėtina, su Kanada, tai ir tuomet Amerika nuo svetimųjų dujų būtų apsaugota savo padėtimi. Šit kodėl Amerika lengvai gali pritariti dujų karui. Jos krantai nuo priešų yra labai toli. Lėktuvams sunku perskristi milžiniškus vandenyno plotus. Be to, Amerikos krantai labai lengva apginti, nes čia yra nuolatinis laivynas, o priešams būtų labai toli nuo savo bazės.

Amerikos tam tikri žinovai, gyvendami savo šaly, neturi jokio supratimo apie baisų nuodingų dujų pavojų, kuris grėsia Europai. Tačiau amerikiečių literatūroj daugiau randame supratimo apie nuodingų dujų karą, negu vokiečių ar prancūzų.

Ponia Gertrud Woker, kaip Amerikos draugijos kongreso dalyvis, aplankė Edgewood'ą, ir parašė apie tą įstaigą. Dirbtuvės plotas yra 400 hektarų, arsenalo įtaisymas kainuoja apie 30 milijonų dolerių. Visa medžiaga, reikalinga dujų, bombų ir vamzdžių

gaminimui, gaminama pačiame Edgewood'e. Per dieną gali pagaminti apie 50 t. chloro, 960.000 amer. kūb. pėdų etileno (dėl Lewisite dujų), 16 tonų „garstyčių“ dujų, 5600 svarus ašarojančių dujų. Ponia Gertrud Woker tiki, kad Edgewood'e taip pat tyrinėjama naujų dujų veikimas žmonėms.

Japonija panaikino keturias aktyvias divizijas, kad už tuos pinigus galėtų plėsti oro laivyną ir cheminiu atžvilgiu užimti pirmą vietą Azijoje. Taip pat ji turi labai tobulą dujų skyrių savo kariuomenėj.

Anglija iki pereinamos vasaros šiek tiek buvo atsilikusi oro laivyne. Oro manevrų rezultatai buvo tokie baisūs, — tai yra tikrenybė — kad Anglija daugiau nebežada, kad Londonas nuo priešų dujų puolimo visiškai apsaugotas. Dabar Anglijoje visų smarkumu stengiamasi trūkumus papildyti. Yra įsteigtas cheminio karo komitetas, kuris susideda iš mokslo ir karo ministerijos atstovų. Biudžete cheminio karo reikalams 1923 m. buvo paskirta 80.000 svarų sterlingų ir nuo 1925 m. pakilo iki 273.000 sv. st., o 1928 m. — dar daugiau. Pagal Anglijos duomenis, Rusija 20 kartų daugiau išleidžia cheminio karo paruošimui, negu Anglija. Nors tai būtų perdėta, bet vis tik faktas, kad aukščiausioji rusų karo vadovybė pirmoj eilėj įdomaujasi dujomis, ir ta moderniška priemonė būsime kare naudos dideliame maštabe.

Sov. Rusijos moterys mokomos apseiti su dujų kaukėmis.

Kontradmiraletas Makarov ir brigados komisaras Kalinin, išlipę iš laivų, sveikinasi su mūsų kariuomenės atstovais ir garbės sargyba.

Serbų generolas Merkovic rašo: „Rusijoje cheminė tarnyba labai išsirutuliojusi, ir jos pažinimas pasklides plačiose masėse. Prie visų aukštųjų mokyklų yra tam tikslui isteigti atskiri fakultetai. Vokiečių mokslininkų vedamas elementarinis mokslas yra davęs daug gerų vaisių, todėl šiandien Rusija cheminėje tarnyboje stovi pirmoj vietoj“.

Italijoje dideliu uolumu varoma ginklavimas. „Servicio chimico militare“ priklauso daugiau kaip 200 karininkų. Dujinės tarnybos organizacija kariuomenės dalyse pravesta iki mažiausių būrelių.

Ir visos kitos Europos valstybės turi dujų fabrikus ir dujų organizacijas savo kariuomenėse. Kiek-

vienas fabrikas gali tuojau, arba šiek tiek pasirengęs, gaminti nuodingas dujas.

Iš to nedaugelio, kas tikrai žinoma, matome, kad kiekviena valstybė būsime kare galės savo priešų miestus dujų—oro puolimais sunaikinti. Juo silpnesnė valstybė militariškai, juo daugiau, teoriškai kalbant, ji yra priversta naudotis šituo kariavimo būdu, kuris, jei ypatingai pasisektų, galėtų sulaužyti priešingos tautos pasiryžimą kariauti, kol dar nėra įvykęs sprendžiamasis abiejų kariaujančių kariuomenių susirėmimas. Svarbu ateities kare paruošti ir civilius gyventojus, nes nuodingos dujos busią ir prieš juos vartojamos.

J. B.

Bokso istorija.

Dar senų senovėje graikai ir romėnai jau žinojo apie boksą. Tuomet boksas buvo visai nevaržomas jokiomis taisyklėmis, tai buvo žiaurios muštynės, kurios kartais baigdavosi vieno ar kito smarkiu sužalojimu. Dabartinių bokso pirštinių vietoje rankos būdavo apvyniojamos storais odiniais diržais. Rungtynėms laikas nebuvo nustatytas, boksuodavosi, kol vienas dalyvių būdavo visai sudaužytas. Teisėjų tokiose „bokso“ rungtynėse nebūdavo, jie boksuodavosi vieni du tuščioje arenoje. Žiūrovai sekdamo rungtynes iš tribūnų ir eidavo namo nepatenkinti, jeigu kuris iš dalyvių likdavo gyvas.

Po kiek laiko pastebėta, kad toks boksas jokios naudos neturi ir nepriimtinas į sporto rūšių eiles. Todėl rankas pradeda geriau apsaugoti, kad pirštais neišdurtų akių ir nesužalotų veido. Ant rankų pradėta užmaudinėti maišukus, padarytus iš kietos (rūbo) medžiagos. Taip apsaugotos rankos padarydavo mažiau sužalojimų ir rungtynės darydavo geresnio išpūdzio žiūrovams.

Kultūrejant Europos valstybėms, pradėta daugiau domėtis boksu, kaip sporto rūšimi. Radosi žmonų, kurie paruošė boksiui taisykles ir išdirbo tinkamas pirštines. Dabar pirštines yra sveriamos prieš kiekvienas rungtynes, jos turi atitikti nustatytą svorį ir formą. Boksuotis leidžiama vieno svorio boksininkams, prižiūrint teisėjui, kuris seka rungtynių eigą, kad nebūtų vartojami uždrausti smūgiai.

Taip sutvarkytas boksas įgijo gerą vardą sporto pasaulyje. Dabar visose kultūringose pasaulio šalyse boksas turi didelį pasisekimą, ir kiekvienas svarbesnės rungtynės seka kiekvienas sportininkas.

Kodėl boksas taip praplito, nors kartais ir tenka po rungtynių pasigydyti nosį, lūpas ir kt.?

Yra patirta, kad be blogųjų bokso pusių yra ir gerųjų. Gerosios bokso pusės yra šios: a) sustiprina kojų ir rankų raumenis, b) išlavina (išvysto) žmoguje instinktą, c) akis ištobulina tiek, kad pastebi kiekvieną priešą (nors menkiausį) pasiruošimą suduoti smūgį ir d) išlavina staigius ir stiprius smūgius. Veidas nuo smūgių, kurie tenka gauti per bokso rungtynes, užsigrūdina tiek, kad vėliau nebijo menkų užgavimų arba sužalojimų. Šios visos bokso davanos yra labai reikalingos ne tik bokso rungtynėse boksininkams, bet ir kiekvienam piliečiui, kuris, reikalui esant, galėtų apsiginti be jokio ginklo rankose (žinoma, tik pilietiniame gyvenime).

Amerikoj, Anglijoj ir kitose didesnėse valstybėse boksu domisi visi, pradedant nuo neturtingo jaunuolio ir baigiant senais milionieriais, kurie samdosi sau bokso trenerius (mokytojus), kad kiek nors pramoktų bokso.

Bokso jokia kita sporto šaka nepavarduos, nes kitos sporto šakos išlavina tik atskiras žmogaus kūno dalis. Boksas, kaip matome, išlavina beveik visas žmogaus kūno dalis, kurios dažniausiai naudojamos apsigynimui.

Vladas Juodvalkis.

Karių daina — tautiškumo kėlėja.

Nors mūsų visoj kariuomenėj yra dainuojamos dainos, nors visose įgulose skamba jų garsai, bet, man rodosi, kad mes vis dėlto dar per maža tas kariškias dainas įvertinam.

Įvertinam per mažai todėl, kad mes dar nepasistengiame kariškų dainų gražiai, pagal balsus, padainuoti. Reikia prisiminti, kad dainų grožis pareina ne nuo balso aukštumo, ne nuo žmonių skaičiaus, bet nuo tinkamo balsų suderinimo, nuo tinkamos harmonijos. To, gaila, mūsų kariuomenėj kaip tik trūksta.

Tiesa, jei neapsiriksiu, mes turime šančių įguloj vieną mokomą kuopą, kuri gana gražiai sudainuoja, vadovaujant vienam ats. vyr. pusk., bet to dar maža.

Mes turime išmokyti gražiai dainas dainuoti ne tik dėl to, kad jos daug malonumo, daug dvasinių jėgų suteikia patiems dainininkams kariams, bet tuo labiau, kad karių gražiai dainuojamų dainų balsai sukelia ir tėvynės meilės jausmą, sužadina nutautėjusių žmonių širdies gelmes.

Aš labai nustebau, kai kartą seną žydę užgirdau niūniuojančią: „Kur bėga šešupė, kur Nemunas teka...“. Aš pasiteiravau, iš kur ji moka šią dainą. Ji man paaiškino, kad kiekvieną vakarą ji girdinti kareivius dainuojančius, ji, su malonumu tų dainų besiklausydama, ir išmokusi. Reikia dar pažymėti ir tai, kad ji negali dar laisvai, lengvai lietuviškai kalbėti, o dainuoti gali.

Taip pat man teko girdėti iš nutautusių tėvų vaikų, ypač mergaičių, kurios, sužavėtos kariškų

dainų melodija, taip pamėgsta dainas, kad, išmokę jas, paskui ima dainuoti, tyliai niūniuoti, kaip pv., „Į Vilnių, Į Vilnių...“ ir kitas. Kaip patyriau, jų tėvai, nesuprasdami lietuviškos dainos, ir viso, kas lietuviška, nors gražu ir kilnu būtų, neapkęsdami, tą pat skiepija ir savo vaikams. Bet karių daina visa nugali, jų atšalusias širdis tiek sužavi, kad jos, netyčiomis pagavę kariškų dainų melodiją, ima su malonumu dainuoti. Iš tų dviejų pavyzdžių mes matome, kad kariškos dainos ne tik suteikia daug malonumo mūsų širdžiai, ne tik kelia širdyse gražius jausmus,—bet mūsų dainos dar kelia nutautusių širdyse tautiškumo jausmą.

Toks gražus karių dainų sudainavimas visų pirma reiktų įvesti tose įgulose, kur yra daugiau nutautėlių, kaip pv., Klaipėdoj, Panevėžy, Jonavoj, Šančiuose ir kitur. Vaisiai iš to darbo būtų gana gražūs ir tėvynei naudingi.

Mes galime mūsų nutautėliams lietuvišką dvasią įskiepyti ne kokiomis išorinėmis priemonėmis, ne prievarta, bet tik per jų širdis, lietuviška daina, muzika. Prisdėkim prie to darbo pirmiausia mes, kariai.

Man rodosi, kad nėra sunku iš pradžių kiekvienam pulkui išmokyti nors po vieną kuopą gražiai dainuoti, o paskui jau tektų stengtis, kad visos kuopos, sekdamos pirmąją, išmokyti dainuoti. Tada kitokio įspūdžio padarytų ir himno balsas, kurį kiekvieną vakarą giedame.

Jau seniau buvo galima šis tas nudirbti dainos kėlimo srityje, o šiuo laiku dar lengviau galima pra-

Feljetonas.

Šeimininkė.

Vienoj privačioj valgykloj keli puskarininkiai valgė pietus ir ramiai šnekučiavosi.

— Vyrai! — tarė vienas iš jų. — Ko mūsų gyvenime dar trūksta?

— Reikia žmonių... — staiga atsiliepė antras.

— O geriausia tai turėti savo valgyklą... — tarė trečias, rankomis apžergęs tuščią lėkštę.

— O! — visi vienu balsu sušuko, — čia tai geriausias sumanymas...

— Bet kaip visa tai įvykdžius... — galvojo antrasis.

— Visai paprastai: vienas iš mūsų turi vesti, jo žmona bus šeimininkė, nes šeimininkė yra valgyklos pagrindas, o visa kita mes jau turim; kai ką galėsime vėliau įsigyti.

— Visai geras tavo sumanymas, — pritarė visi, — bet kaip su vestuvėmis? — klausė vėl ji.

O gi taip: kadangi mes visi norim vesti, tai reik burtus traukti: kas laimės, tas veda...

— Puiku! — patvirtino vėl visi.

Tuoju vienas supiaustė degtuką į šešias dalis ir pareiškė: — Kas ištrauks degtuko galvutę, tas ves, — ir, sudėjęs galiukus tarp pirštų, padavė traukti.

Traukė vienas, kitas, trečias, — ketvirtas ištraukė galvutę.

— Na, brolau, turi laimės, privalai vesti... — kalbėjo nelaimėję.

— Aš, vyručiai, labai džiaugiuos. Vadinasi, neveltui mano Petrutė aną dieną kalbėjo: „Ach, Liole, kad tu žinotum, kaip aš noriu būti jau šeimininkė...“.

— Na, dabar galės jau tikrai būti! — tarė kiti. — Tik nesnausk, valgykla skubiai reikalinga.

Visi rūpestingai dirbo: kas vestuves rengė, kas puodus pirkė, kas jaunavedžiams kambarį tuštino, žodžiu, už mėnesio jau gyvavo valgykla.

Pirmieji pietūs buvo labai iškilmingi: kiekvienas čiulpė makaronus ir klausė patefono orkestro. Antrieji pietūs šiaip sau... baisiais sūrūs buvo.

— Vyrai, ką turim daryti? — suraukęs kaktą klausinėjo vienas.

— Ką nors padaryti galima būtų... — pridėjo antrasis, — bet, mano nuomone, ši kartą dovanokim. Vis dėlto jauna dar, vos mėnuo kaip ištekėjo...

— Tiesa, broluži, sakai, tebūnie ir taip... — pritarė visi.

Ketvirtieji pietūs buvo skundų knygoje surašyti: „Sriuba iš burokų lapų ir vandens, kur, be musės šlaunies, nieko neradau. Didokas“. „Šiandien pietums buvo ir bulvių, kurios buvo mėlynos, kaip numirėlio lūpos. Baltukis“. „Pietums valgiau kažkokius lapus su vandeniu ir radau tris vabalus. Palšas“.

Skundų knyga ėjo iš rankų į rankas. Visi buvo labai supykę.

— Vyrai, ar galima dėl to tylėti? Ne! Tuoju einam pas ją ir tegu mums pasiaiškina...

Visi susirinko ir su skundų knyga nuėjo pas šeimininkę. Prie durų sustojo vienon eilėn. Kambario buvo girdėti, kaip šeimininkė su vyru bučkiaus dalinosi... Vienas pabarškino į duris.

dėti dirbti. Dabar, nauju kariuomenės prievolės įstatymu, visi vyrai tiek iš mokytojų seminarijų, tiek ir muzikos mokyklų yra imami į kariuomenę. Tad kiekvienas pulkas, kai skirstomi naujokai, turėtų pasirūpinti, kad jam paskirtų nors vieną gerą dainininką — muziką. Jiems atėjus į dalis, vadai turėtų su-

teikti tinkamų sąlygų, kad jie galėtų kareivius mokyti dainuoti.

Tuo būdu mes, be didelių išlaidų, padarytumėm didelį darbą — išmokytumėm kareivius gražiai dainuoti.

Tad visi į darbą, kas tik myli lietuvišką dainą.

Biržų Jonas.

Trakų ežeras mėnesienos naktį (Vaizdas iš gr. Tiškevičiaus rūmų).

Kairėj: Pūnios piliakalnis (Alytaus ap.).

— Kas čia? — paklausė uždususi balsu šeimininkė.

— Mes, ponija... Mes norėtume pakalbėti dėl pietų...

— Ach, jūs nesusipratę žmonės, argi jūs nematote vesti? Argi jums būtų malonu, jei kas sutrukdytų... — itikinamai kalbėjo šeimininkė.

Vyrai nulenkė sprandus ir grįžo atgal.

— Tai ką, vadinasi, — pradėjo vienas drąsesnis, — ir dovanosim, jeigu taip, tai mes ne kariai...

— Taip, taip, brole, reik viskas kariškai daryti! — pritarė kiti jam.

Ir grįžę prie durų visi vienu balsu sušuko:

— Gali sau, ponija, laimingai gyventi! Mes nenorim tokių šeimininkų, mes patys viską gaminsim!

Kitą dieną buvo jau pietūs pačių gaminti. Iškilmingai visiems susėdus prie stalo, vienas atsistojęs pareiškė:

— Brangūs valgytojai! Šie pietūs mūs pačių gaminti. Kol neišmoks mūsų panelės pietų virti, nesiveskim!

— Nesišenysim! — sušuko visi. Ir prasidėjo rankų plojimas, kotlietų valgymas, patefono griežimas...

Metūgis.

Miežius piaunant.

Aš ir pora atsarginių,
kertam miežius iš peties;
nuo garsų skambių, plieninių
lengva daros ant širdies.

Dalgis spaudžiam, miežiai virsta —
Alaus, kruopų, rodos, bus.
Dalgis čiaukši — ir įsiršta —
akmuo draugas išdidus.
Karpom plotą, kaip siuvėjai,
čeža grūdai ir šiaudai.
Tėve, laiku juos pasėjai —
birs aruodan gintarai.
Bus vestuvės ar krikštynos,
stiklai pūku pasipuoš.
Sušauks gimines, kaimynus,
ir tuoj posmai suskambės...

Aš ir jūs, meili kariškiai,
atsarginiai ir kiti,
ir jūs mylimi namiškiai,
tada eisim nekviesti.
Ten rytuose šauniai puotai,
padarysime alaus;
ir dainelę suposmuosim,
ten, prie kalno išdidaus.
Vieną puotą, tą galingą,
mes pakelsime rytuos...
Ei! skambėk, dalgi garsingas, —
ten ir aš visad' baruos'.

L. Dovydėnas.

Kariuomenės talkininkų skaičius didėja.

Š. m. rugpiūčio 24 d. pasibaigė egzaminai kūno kultūros kursuose Palangoje. Tapo išleista antroji laida kūno kultūros mokytojų gimnazijoms ir vidurinėms mokykloms. Pirmoji laida buvo 1925 m. išleista. Šikart išleista 33 mokytojos ir 35 mokytojai.

Kursai įsteigti švietimo ministerijos 1923 m. šiauliuose. 1924 metais buvo perkelti į Palangą. Programa išeinama trims semestrais per 6 mėn. (3 vasaros po 2 mėn.). Į programą įeina teorijos:

1. Žmogaus kūno anatomija,
2. „ „ „ fiziologija,
3. Fiziškos mankštos fiziologija,
4. Kūno kultūros higiena,
5. Mokyklinė higiena,
6. Pirmoji pagalba,
7. Antropometrija,
8. Kūno kultūros istorija,
9. Žaidimų metodika.
10. Fiziškos mankštos metodika,
11. Pedagogika.
12. Psichologija,
13. Švedų pedagoginė gimnastika,
14. Čekų gimnastikos sistema,
15. Naujoji prancūzų gimnastikos sistema,
16. Lengvoji atletika,
17. Vasaros ir žiemos sportas.

P r a k t i k o s :

1. Rikiuotė,
2. Švedų pedagoginė gimnastika,
3. Prancūzų gimnastika,
4. Čekų gimnastikos sistema,
5. Pedagoginiai žaidimai,
6. Sportiniai žaidimai,
7. Ritmika,
8. Plastika,
9. Gimnastiniai šokiai,
10. Gimnastinis boksas,
11. Fektuotė su espadronais,
12. Lengvoji atletika,
13. Plaukimas,
14. Žiemos ir vasaros sportas.

Programa gana plati. Norint ją išėti, mokytojams kursantams teko labai daug padirbėti, atsisakant nuo vasaros atostogų.

Savo pasiryžimo dėka, nors ir per trumpą palyginant laiką, jie suspėjo įgyti teorijos žinių ir praktiškai pasiruošti.

Surengtoje š. m. rugpiūčio mėn. 18 d. Sporto šventėje Palangoje, jie pademonstravo daug įvairių žaidimų, šokių, ritmiškų ir plastiškų judesių ir gimnastikos n-rių. Susirinkusi publika stebėjosi ir grožėjosi jų atliktais dalykais.

Tam daug padėjo kursų vedėjas p. St. Janušauskas (šiaulių mokytojų seminarijos vicedirektorius), senas pedagogas, kūno kultūros srity dirbęs berods nuo 1914 metų. Kursų lektoriais buvo p-lė K. Steponaitytė, p-lė M. Baronaitė, dr. Jackūnas, kpt. Buragas (dėstė rikiuotę) gyd. kpt. Jurgelionis ir p. B. Tarvydas.

Bendras tikslas sujungė vienon šeimynon iš įvairių Lietuvos kraštų atvykusius mokytojus. Malonūs ir gražūs tarpusavio santykiai ir bendra drausmė paliko gerą atminimą apie kursus.

Kursantai mokytojai čia turėjo progos ne tik išmokti savo srities darbą dirbti, bet dar giliau jį pažinti, suprasdami to darbo vaisių reikšmę mūsų Tėvynei ir tautai.

Jiems, kūno kultūros mokytojams, daugiau negu kitiems bus progos paveikti aklėjamo jaunimo būdą, stiprinti valią ir pasiryžimą. Nuo to, kiek kūno kultūros mokytojai atsidės šiam darbui ir kiek sugebės, nuo to daug laimės ir mūsų besimokantis jaunimas.

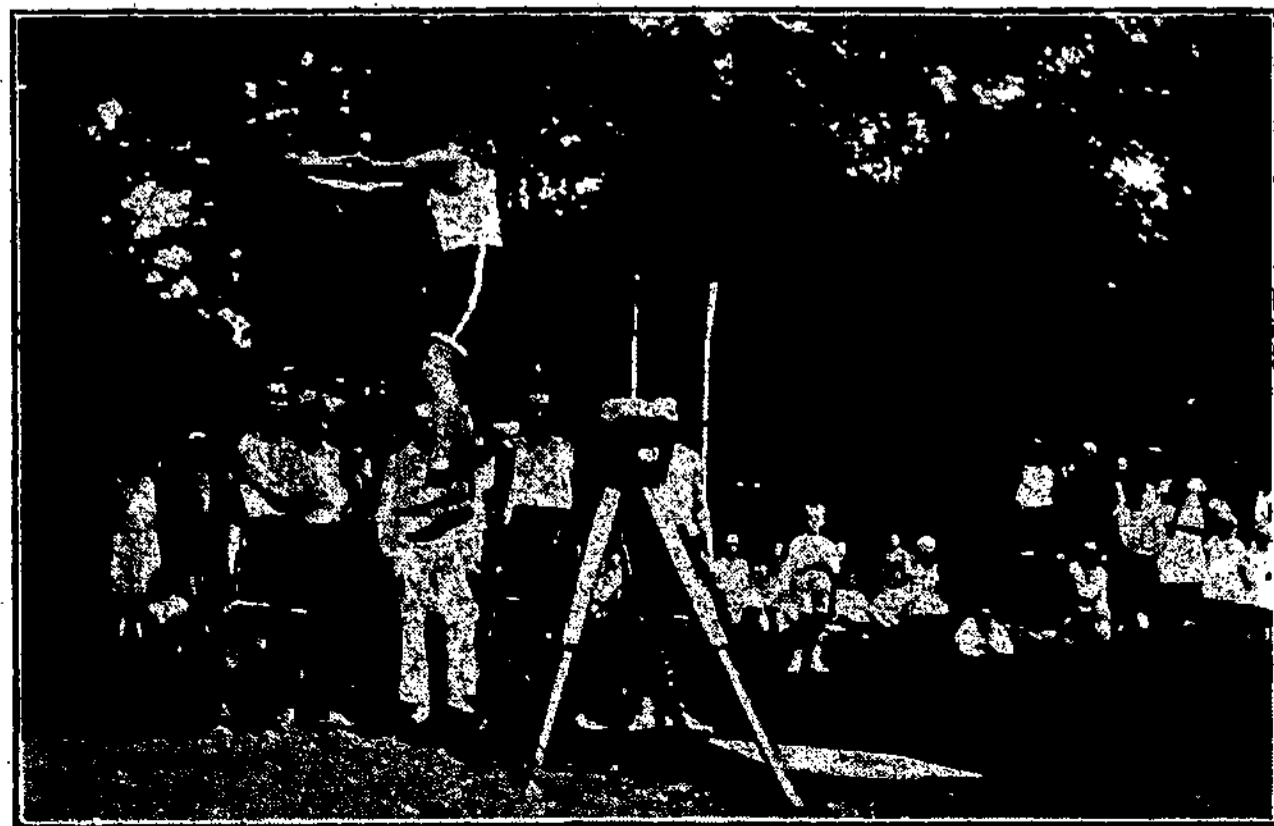
Stiprindami mankštomis kūną ir auklėdami dvasią, jie turės progos giliau įdiegti mūsų jaunuoliams-lėms Tėvynės meilę ir pasiryžimą Tėvynę ginti.

Bendram ir svarbiam tautos reikale — nepriklausomybės gynime — mūsų mokyklos turi būti artimiausios kariuomenės talkininkės. Jos privalo išauklėti mūsų jaunuomenę, iškiepyti Tėvynės meilę, pasiryžimą, o kariuomenė turi išmokyti tą jaunuomenę ginklą vartoti — Tautos nepriklausomybei ginti.

Tik taip eidami petis į petį, galėsime tiek sustiprėti, kad jokie mūsų priešų pasikėsinimai nebus baisūs, ir galėsime atsiimti iš priešų tą, kas mums priklauso.

Šiame reikale labai daug gali pradžios mokyklų mokytojai padaryti, o vidurinėse ir aukštesnėse mokyklose kūno kultūros mokytojai.

Mes, kariai, šiems naujai baigusiems kūno kultūros kursams mokytojams, kaip ir visiems mūsų talkininkams, palinkėkim geros sveikatos, ištvermės ir pasisekimo svarbiame jų darbe. *Kėdainių savanoris.*

Kūno kultūros kursuose gimnastikos pratimai.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas.

Pulko šventė. Rugpiūčio mėn. 25 d. pulkas minėjo 11-tųjų savo gyvavimo metų šventę. 8 val. suvedė į aikštę visų tikybių karius, kurie buvo nuvesti į savo maldos namus priesaikai. Katalikų tikybos kariams priesaika buvo aikštėje, 10 val. visas pulkas susirikiavo aikštėje pamaldoms ir 10 val. 30 min., atvykus gen. št. pulk. Gerulaičiui, kuris atstovavo vyriausybei, lydima kitų aukštų karininkų, prasidėjo pamaldos. Pamaldų metu grojo pulko orkestras ir giedojo III bal. kareivių choras. Pamaldų metu iš Kauno atvyko Italų žurnalistai, lydimi mūsų žurnalistų. Tuojuo po pamaldų įvyko naujokų katalikų priesaika. Gen. št. pulk. Gerulaitis pasveikino pulką vyriausybės vardu ir už J. E. Valstybės Prezidentą ir minist. pirmininką buvo sušukta triskart valio. Dar kalbėjo gen. leit. Tamašauskas ir pulko vadas.

Po iškilnių buvo iškilmingi pietūs. Visi svečiai išsiskirstė prie kiekvienos kuopos po keletą ir bendrai su kareiviais pietavo (atskiro stalo svečiams nebuvo). Pietų metu Italų žurnalistas (ats. kapitonas) itališkai pasveikino pulką ir palinkėjo ilgiausių metų J. E. Valstybės Prezidentui A. Smetonai, prof. Voldemarui, vyriausybei, kariuomenei ir pulkui. Jo kalbą gen. št. pulk. Skorupskis paaikšino lietuviškai.

Papietavę su kareiviais, visi svečiai išvyko į karininkų ramovę. Baigiantis pietums, pasirodė debesy ir pradėjo lyti. Lijo iki pat vakaro ir viską sutrukdė. Tik apie 15 val. mokoma kuopa parodė įvairias piramides, sakalų gimnastikos numerius ir t. t. Krašto apsaugos ministerio dovaną įteikė ilgiausiai pasidarbavusiam sporto šakoje vyr. pusk. Šimanavičiui.

Vakare pulko karininkų ramovėje svečiai dalyvavo suruoštame raute. J. A.

2 pėst. pulkas.

Rugsėjo 1 d. pulko liktin. puskarininkių klūbe buvo šeimyniškas šokių vakarėlis. Svečių prisirinko gana daug. Tvarka buvo pavyzdinga ir publika tuo buvo patenkinta. Pasilinksminimas baigėsi 24 val. Paskutiniu laiku puskarininkių klūbo valdyba pradėjo daugiau dirbti klūbo patobulinimui. Nupirka daug įvairių žaislų, užprenumeruota beveik visi laikraščiai ir kai kurie žurnalai. Ateityje manoma dar daugiau užprenumeruoti, jų tarpe ir užsieninių žurnalų. Šešėlis.

Prof. Voldemaras į Ženevą.

Ministeris pirm., užs. reikalų ir krašto apsaugos ministeris prof. Voldemaras rugpiūčio m. 31 d. ry-

1 p. pulko metinė šventė: 1. gražiai įrengtas aikštėje altorius pamaldoms, 2. pulką sveikina aukštieji kariuomenės viršininkai, 3. stalai parengti bendriems iškilnių pietums.

tiniu traukiniu išvyko į Tautų Sąjungos plenumo posėdžius, kurie prasidėjo rugsėjo 2 d. Drauge su ministru pirm. išvyko sekretorius p. L. Dymša ir du adjutantai: aviacijos kpt. Jablonskis ir kavalerijos kpt. Matulevičius.

Ministerį pirmininką palydėjo didelis susirinkusių būrys. Čia buvo ir ministrų kabineto nariai, ir diplomatai, ir kiti aukštieji valdininkai, bet visų daugiausia susirinko karininkų — aukštesnių ir žemesnių savo pareigomis ir laipsniais.

Krašto apsaugos ministerio pareigas laikinai eina vidaus reikalų ministeris plk. Musteikis.

Lietuviai lenkų kariuomenėj.

Amerikos „Vienybė“ vienas jos bendradarbis iš Lietuvos aprašo savo pasikalbėjimą su vienu okupuotos Lietuvos gyventoju, pabėgusiu iš lenkų kariuomenės mūsų pusėn. Minėtas lenkų kariuomenės karys lietuvis papasakojo, kad ir kariuomenėj lenkai lietuvius niekina. Okupuoto krašto gyventojai laukia lietuvių ir tikisi, kad jau artinasi Vilniaus vadavimo valanda. Lenkų kalėjimuose kalinami taip pat ūpo nenustoję ir tikisi, kad lietuviai atėję juos išvaduos. Lenkai savo kariuomenėj tarnaujantiems lietuviams siūlo stoti į plečkaitininkų „kariuomenę“. Bet lietuviai nuo šitos „kariuomenės“ šalinasi ir joni nestoja.

Apie pasikėsinimą prieš ministerį pirmininką prof. Voldemarą lenkų kariuomenėj jau iš anksto buvo žinoma. Jau gegužės 5 d. (iš vakaro prieš pasikėsinimo dieną) jis girdėjo kaip du lenkų karininkai kalbėjosi, kad Lietuvoj turi kas nors ypatingo įvykti ir jie gegužės mėn. pabaigoj eis „Kauno panelių užkariauti“. Nepasisekus prof. Voldemarą nužudyti, ūpas lenkų kariuomenėj nupuolęs.

Tenka pastebėti, kad nors šios žinios nėra naujos ir jos mums jau gerai žinomos, bet šio lenkų kariuomenės karic lietuvių pasakojimas dar kartą patvirtina šių žinių tikrumą.

Pionierių batalionas.

Rugpiūčio 8 d., baigusiems pionierių mokomos k-os puskarininkių kursą, buvo įteikti atestatai. Išskilmėse dalyvavo karo technikas viršininkas pulk.

Pionierių mokomos komandos praktikos darbai. Kalviai ruošia tiltui reikiamas dalis. Dešinėj stovi komandos viršininkas kpt. Maculevičius.

Prof. Voldemaro išlydėjimas į Ženevą Kauno stoty VIII. 31. rytą.

Papeliučka, bataliono vadas pulk leit. Gladutis ir kiti karininkai. Pulk. Papeliučka pasakė kalbą, pabrėždamas puskarininkio uždavinį ir priminė, kad visas įgytas žinias reikia stengtis ilgiau išlaikyti, vis daugiau jas tobulinant.

Pirmuoju kursą baigė eilinis Stasys Malakauskas, antruoju — eilinis Antanas Aleksius. Bataliono vadas juodu pakėlė į aukštesnį laipsnį. Pulk. Papeliučka jiems įteikė skirtąsias dovanas.

Žilis.

Nusikaltimai nuo bausmės nepasislepia. Nors ir retenybė, bet vis dėlto dar pasitaiko tokių nesąmoningų piliečių, kurie bijo karo tarnybos ir jos vengia, įvairiais būdais norėdami išsisukti. Bet veltui! Žemi darbai visad iškyla aikštėn ir nusikaltusieji, be įgytojo niekšingo bailio vardo, dar užsitraukia didelių bausmių. Štai keletas pavyzdžių.

Paskutinėmis dienomis kariuomenės teismas teisė keturius 4 pėst. pulko kareivius Balį Kaminską, Vilhelmą Tamašauską, Silvestrą Palevičių ir Kazį Šukį, kurie šį pavasarį, pabūgę patekti į mokomą kuopą, pabėgo iš kariuomenės. Nors ir kažin kaip slapstėsi, vyrukai, bet vis dėlto turėjo patekti į policijos rankas ir kaltinamųjų suolan. Teismas visus nuteisė drausmės dalin: Kaminską ir Palevičių po 2½ metų ir Tamašauską su Šukiu po 2 metu.

Be to, kariuomenės teismas dar teisė to pat pulko 3 kareivius: Adolfą Kontautą, Antaną Zanauską ir Grigą Zaicevą, kurie, vengdami karo tarnybos, pasidarė sau žaizdų ant kojų. Aišku, tokie „šposai“ šiandien gydytojų yra lengviausiai susekami. Todėl ir šių vyrų nusikaltimas buvo tuoju pat pastebėtas. Teismas visus nubaudė: Kontautą 2 metais drausmės dalin, Zanauską metais ir Zaicevą 1 mėnesiu arešto.

Greičiausias jūrų laivas.

Greičiausiai dabar galima nuplaukti į Ameriką naujuoju vokiečių laivu „Bremen“. Iš Liubeko į Brokllyną š. m. liepos mėn. jis nuplaukė beveik per puspenktos paros, tai yra per 114 val 17 m. Tuo tar, u, kai neseniai skridęs dirizablis „Graf Zeppelin“ iš Fridrichshafeno (Vokietijoje) į Ameriką (Lockhourstą) savo kelionę padarė per 94 val. ir 1 min.

Anksčiau greičiausiu laivu buvo laikomas „Mauretania“, kuris perplaukdavo Atlantą per 5 dienas 3 val. ir 14 min., t. y. per 123 val. 14 min.

Kariuomenės ugniagesiai.

Gaisras. Rugpiūčio 24 d. apie 14 val. gusarų pulko ugniagesiai pastebėjo didelius dūmus netoli savo kareivių Utenos gatvėje. Komanda tuoj subėgo ir už 3 minučių gusarai išvažiavo gaisro vieton, kur atvyko taip pat Kauno miesto ugniagesių kuopa ir 2 savanorių gaisrininkų komandos. Degė medinis namelis, sukaltas iš lentų. Po 15 min. gaisras buvo likviduotas.

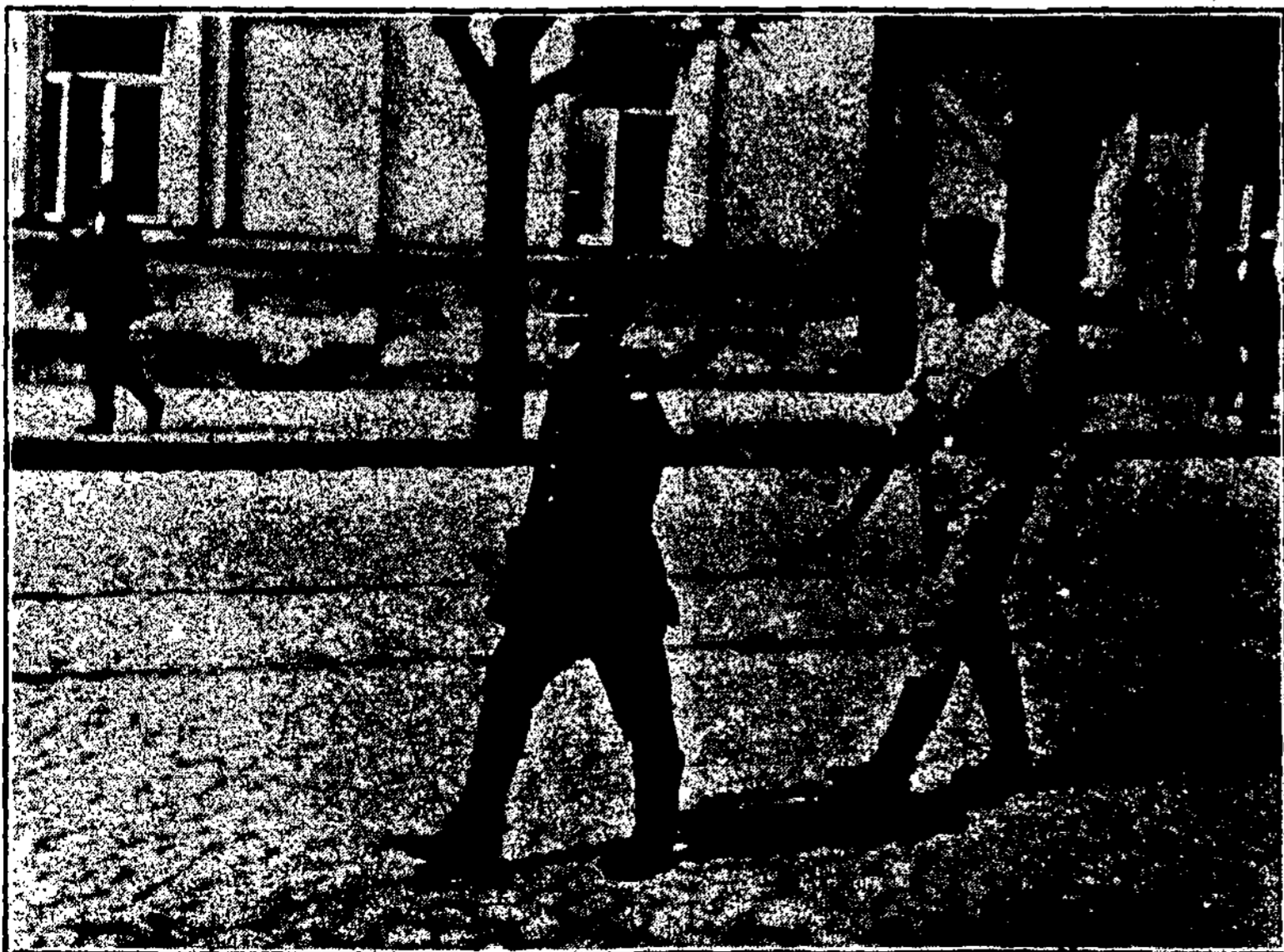
Šalmai ugniagesiams. Kariuomenei ugniagesių inspektorius nupirko iš apdraudimo įstaigų paaukotų pinigų 50 misinginių šalmų, kurie išdalinti visų pėstininkų ir 2 artilerijos pulkų komandoms.

Naujo gesintuvo bandymas. Rugpiūčio 24 d. Kaune buvo įdomūs naujo „Albeco“ gesintuvo bandymai, kuriuose dalyvavo kariuomenės ir geležinkelių ugniagesių inspektoriai ir spaudos atstovai p. Bružas („Mūsų Rytus“), p. Gričius-Pivoša („Lietuvos Aidas“) ir kiti. Nemuno ir Nerio santakoje buvo uždegtas laužas. Gerokai įsidegus buvo paleista srovė iš 12 ltr. talpos „Albeco“ aparato. Ugnis užgeso. Vėliau buvo išbandytas mažesnis aparatas ir vėl 12 ltr. talpos aparatas. Srovė stipri, 10—12 mtr. ilgio. Aparatas veikia nepaliaujamai, arti 2 min. Jo įrengime yra svarbus patobulinimas: Gesintuvo dužiklis turi spyruoklį ir kaištį. Ištraukus kaištį, dužiklis sumuša stiklinį indą su rūkštimi, ir gesintuvas pradeda veikti. Gesintuvo tipas tinka kareivinėms ir sandėliams apsaugoti. Yra sumanymas gaminti šio aparato indus Lietuvoje; iš Vokietijos imti vien tik druską ir rūkštį. Tuomet gesintuvo kaina bus dvigubai pigesnė, palyginus su kitais gesintuvais, ir prieinama ūkininkams.

Raudonoji kariuomenė ruošiasi pulti Charbiną.

Iš kiniečių šaltinių praneša, kad Sovietų kariuomenė ruošiasi pulti Charbiną. Sovietų kariuomenė eis dviem kryptimi: per Pograničnąją ir Cicikarą. Be to, Sovietų kanonieriniai laivai mėgins plaukti Sungari iki Charbino. Sovietų kariuomenė padalyta į dvi grupes. Rytinė grupė turi 20.000 pėstininkų ir raitininkų, du šarvuotus traukinius, lėktuvų ir artileriją. Vakarinė grupė turi 40.000 kareivių, 2 šarvuotus traukinius, 7 tankus ir 20 lėktuvų. Dailanoro apskrity jau įvyko susirėmimų. Iš belaisvių raudonarmiečių kiniečių štabai sužinojo, kad Sovietai ruošia naujus puolimus.

Lenkų kareivis Kauno gatvėse! Rugs. 30 d. Kauno gyventojams teko matyti retas vaizdas — mūsų kareivis varėsi lenką. Paaikėjo, kad tai buvo lenkų kareivis, perėjęs per administracijos liniją.

Dujų ataka Taline (Estijoje).

Rugpiūčio 24 ir 25 d. Taline įvyko bandomoji dujų ataka tikslu išmokyti gyventojus apsaugoti nuo jų, vartojant visas priešdujines priemones. Didelį išpūdį padarė gyventojams įpodrome pravestas moderniškų karo technikos priemonių demonstravimas. Pionierinės dalys pademonstravo fugasus, bombosvaidžius, kulkosvaidžius, minosvaidžius, ugniasvaidžius ir t. t.

Beeidami keliu — krito!

Belfast, Š. Airija. Beeidami į manevrus, 150 airių kareivių staiga pakelėj suvirto. Pašaukta greitoji pagalba visus nuvežė į ligonines. Įvairūs gydytojai specialistai tyrė ir stengėsi kareiviams pagelbėti, bet negalėjo. Pagaliau prieita išvados, kad kariai, valgydami iš skardinių maistą, juo užsiuodijo.

Suradus priežastį ir patyrus maisto nuodingumą, greitai gelbstint, 90 vyrų pavyko tuoj išgydyti, o kiti dar tebeguli ligoninėse.

Lenkijos pašto karveliai.

Lenkijoje yra „Pašto karvelių augintojų draugijos sąjunga“, susidedanti iš 250 draugijų. Sąjunga turi 3.000 narių. Kiekvienas narys turi nemažą skaičių pašto karvelių, kurie karo metu bus naudojami kariuomenės reikalams.

Kas netarnaus kariuomenėje, mokės mokesčius.

1908 metais gimę lenkų naujokai, kurie naujokų šaukimo komisijos pripažinti visai netinkami karo tarnybai, o taip pat paskirtieji į apsaugą (C ir D kateg.) nuo 1930 metų sausio mėn. 1 d. pradės mokėti tam tikrus „karo mokesčius“.

Akademinių aeroklūbų veikimas.

Lenkijoje yra 5 akademiški aeroklūbai. Jie turi 30 savo lėktuvų. Per visą savo gyvavimo laiką klūbai išmokė 16 lakūnų ir atliko 15.000 skraidimų. Paskutiniu metu mokosi laktoti 65 asmenys.

Reichswehro manevrai.

Nuo rugsėjo mėn. 15 iki 22 d. Viurcburgo (Pietų Vokietijoje) rajone bus dideli vokiečių kariuomenės rudens manevrai. Manevruose dalyvaus 5-ji ir 7-ji pėst. ir 3-ji kavalerijos divizijos. Manevrų vyriausias vadas bus kariuomenės II grupės vadas Kreis-von-Kreisenstein.

Prieš didžiuosius manevrus, prie Elbos upės, bus inžinerijos kariuomenės dideli taktikos pratimai. Juose dalyvaus keletas sapiorų batalionų.

Šarvuotas automobilis nuodingoms dujoms vežti.

Prancūzijos kariuomenėje įvestas naujas automobilio tipas nuodingoms dujoms vežti. Tai yra šarvuotas rezervuaras. Minėto automobilio uždavinys — greitai pristatyti į kautynių vietą nuodingųjų dujų.

Pulkus jojiko šokimas per barjerą tarptautinių kavalerijos lenktynių metu. Jojikas — vienas anglų karininkas.

1929 METŲ KARIUOMENĖS SPORTO RUNGTYNIŲ PROGRAMA.

I. Bėgimas: a) 100 mtr., b) 200 mtr., c) 400 mtr., d) 800 mtr., e) 1500 mtr., f) 5000 mtr., g) barjerinis 110 mtr.

II. Estafetės: a) 100 mtr. b) 4 800, 400, 200, 200 mtr. (olimpinė) c) 4 400, 300, 200, 100 mtr. (švediška).

III. Šokimai: a) į aukštį įsibėgėjus, b) į aukštį su kartimi, c) į toli įsibėgėjus.

IV. Mėtymai: a) ieties, b) disko, c) granatos (gulom su apranga), d) granatos (sportinis įsibėg. 6 mtr.), e) rutulio stūmimas.

V. Žygis. 7 klm. su apranga.

VI. Plaukimas (skersai Nemuno).

VII. Šaudymas.

VIII. Kariška penkiakova (tik karininkams).

1. Kariuomenės sporto rungtynės įvyks rugsėjo 7 ir 8 d. d.

2. Kiekviena kariuomenės dalis siunčia į kariuom. rungtynes kiekvienam numatytam programoje numeriui po 2 karius ir estafetėms po 4.

3. Rugsėjo mėn. 7-8 d. 7 val. 30 min. visų dalių sportininkai turi būti išrikiuoti su sportiškais kostiumais kariuomenės sporto stadione (A. Panemunėje). Kiekvienas dalyvis turi pasiimti sportininko kelnaites (slepamos spalvos) ir batus.

Smulkūs nurodymai.

1. Į karišką penkiakovą įeina: a) jojimas, b) šaudymas, c) plaukimas, d) fechtavimas ir e) bėgimas (cross-country) 4 klm. Dėliai trumpo laiko pasirengimui iš kariškos penkiakovos, pirmais (šiais) metais bus prarastos tik keturios šakos, t. y.: a) šaudymas, b) plaukimas, c) fechtavimas ir d) bėgimas „cross-country“, pergalingam gamtos kliūtys (griovius, kalnus, krūmus ir t. t.), atstumas — 4 klm.

A. PENKIAKOVOS PISTOLETŲ ŠAUDYMAS.

Ginklas — automatiškas pistoletas (Mauser 7,65, Retolaza 7,65, Browning 7,65).

Šovinių skaičius — 8. Taikinys — žieduotas (10 ž.) 65 cm. 50 cm. (žiūr. šaud. Stat. 196 psl). Atstumas — 25 mtr. Padėtis — stačiom. Laikas — per 35 sek. išleisti visus šov. Išpildymo sąlygos — 1 kliudymas — 10 žied. ne mažiau 3 kl. 9 žied. kiti — ne toliau 7 žied.

Išmuštos akies suma nulemia pirmenybes.

B. ŠAUDYMO RUNGTYNĖS.

1. Sportinis šautuvas.

(„Geco“ šautuvėliai 1928 metų pavyzdžio).

Šovinių skaičius — 10. Šovinėliai — „Cal 22 Kurz“. Taikinys — Judantis 40 cm. su įbraižyta sumažinto dydžio galva. Atstumas — 50 mtr. Padėtis — gulom nuo rankos. Laikas — kiekvienas penkių judančių taikinių matavimas 45 sek. laikotarpis.

Išpildymo sąlygos — visi šoviniai turi būti išleisti ir kiekvienas taikinėlis turi būti kliudytas. Pirmenybę gauna tas, kas turės daugiau kliudymų figūrose.

2. Kariškas šautuvas.

Pastaba: a) raiteliams ir artileristams — vokiečių karabinas 98 m. pavyzdžio. b) kitiems — anglų šautuvas 1914 m. pav.

Šovinių skaičius — 5. Šoviniai — kovos. Taikinys — pasirodantis obuolys 40 cm. dydžio. Atstumas — 200 jardų (arba 200 mtr.). Padėtis — gulom nuo rankos. Laikas — kiekvieną kartą obuolys rodomas 15 sek.

Išpildymo sąlygos — visi 5 kliudymai turi būti taikiny. Pirmenybę gauna tas, kieno kliudymų tankumas (suspietimas) yra didesnis.

Pastaba: paskutinį dalyką atlieka komisija.

Pastaba: sportyvinio ir kariško šautuvo (karabino) šaudymo rungtynėse dalyvauja nuo kiekvienos dalies po 1 karininką ir po 2 kareivius.

FECHTAVIMO RUNGTYNIŲ TAISYKLĖS IR SMŪGIŲ SKAIČIUS.

1. Kova tęsiasi, kol vienas iš fechtuotojų gaus 3 smūgius.
2. Smūgiai leidžiami: į galvą, į dešinį ir kairį žandą, į dešinį ir kairį šoną, ir į dešinę ranką.
3. Smūgiai žemiau diržo — neskaitomi.
4. Į dešinę ranką skaitosi tik pirmas smūgis.
5. Trys peržengimai linijos — skaitosi vienu smūgiu.
6. Plėšikų smūgiai neleidžiami.
7. Teisingas ir neteisingas smūgiai pertraukia kovą.
8. Visi ginčijami klausimai išsprendžiami teisėjų vietoje.
9. Už neetišką elgesį nusikaltę pašalinami iš rungtynių.
10. Teisėjų komisijos sprendimus fechtuotojai priima be apeliacijos.

SMŪGIAI SKAITOMI:

A. Besiginančiam:

1. Kai dėl blogo užsidengimo atakuojantis kirto per besiginančio geležtę, jei tik nebuvo kiršta nuspaudžiant geležtę po taisyklingo užsidengimo. Paskutiniu atveju smūgis neskaitomas.
2. Jei besiginantis po taisyklingo užsidengimo tiek sulaukė ripostą, kad atakuojantis spėjo jam kirsti antrą kartą (Remese).
3. Jei per netaisyklingą sulaikomąjį smūgį besiginantis pats gaus smūgį.
4. Per nepavykusią ataką į tempo, kai daras tempo pats gaus smūgį.
5. Jei besiginantis, gelbėdamasis bėgimu, trečią kartą nuėjo nuo lentos.

B. Atakuojančiam:

1. Jei per ataką jis susidurs su priešininko geležte, nepašalinęs jos iš atakos linijos.
2. Taip pat per nepavykusius priešininko ginklo užgrobičius, jei atakuojantis susidurs su besiginančio geležte.
3. Per nepavykusius užsidengimus prieš priešininko smūgius į tempo.

C. Abiem fechtuotojams:

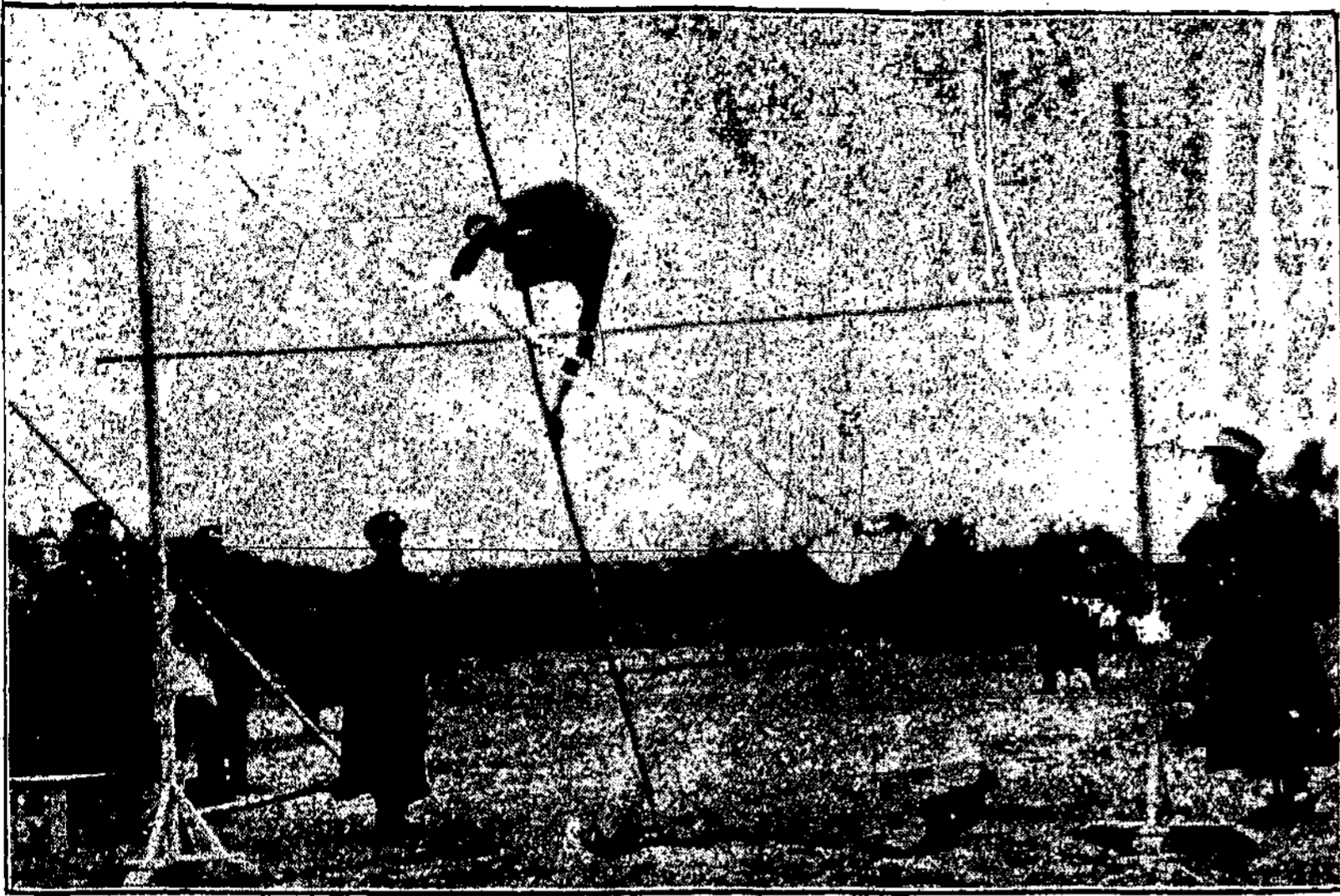
1. Įskaitomi smūgiai vienu laiku per susitinkamąsias atakas.
2. Pagaunant ginklą, per tempo ir kt., jei abu priešininkai gauna smūgius.
3. Bet jei besiginantis, neužsidengęs, kaip reikia nuo priešininko puolimo, darys jam ripostą (atsakymą) ir pats tuo pat laiku gaus smūgį, tai šis smūgis įskaitomas besiginančiam.
4. Besiginantis neturi teisės ripostuoti, gavęs netaisyklingus smūgius (žemiau nurodytos vietos), jei jie nepareina nuo užsidengimo; paskutiniu atveju besiginantis gali atsakyti ripostu.
5. Jei per ataką bus pertrauka, tai pirmenybę turi besiginantis.
6. Nuginklavimas įskaitomas smūgiu.

Lietuvos lengvosios atletikos pirmenybės.

Rugpjūčio m. 31 d. ir rugsėjo m. 1 d. Klaipėdoje įvyko lengvosios atletikos rungtynės Lietuvos pirmenybėms. Rungtynės suorganizavo Kalipėdos krašto sporto sąjunga. Pirmenybėse dalyvavo 13 sporto organizacijų su 172 dalyviais. Rungtynės prasidėjo šeštadienį 15 val. Klaipėdos miesto stadione. Rungtynės atidaryti atvyko Klaipėdos krašto gubernatorių p. Merkys, Kl. kr. komendantas pulk. leit. Liormanas ir daug kitų.

Šeštadienį buvo pasiekti šie rezultatai: Disko mėtyme (juniorų klasė) toliausia numetė Krištaponis (L. G. S. F.) 34 mt. 7 cm. Šokime į aukštį laimėjo Mackachien (Sportverein), peršokęs 1,35 mtr. (pasiekė naują Lietuvos rekordą). Disko mėtyme (seniorų klasė) laimėjo Šačkus (L. G. S. F.), numetęs 38 mtr. (pasiekė naują Lietuvos rekordą). P-lė Stein (Sportverein) moterų klasėje pasiekė naują Lietuvos rekordą, numetusi diską 26,42 mtr. 800 metrų moterų bėgime laimėjo p-lė Radžiulytė (L. F. L. S.), atbėgusi per 2 min. 45,2 sek. (naujas Lietuvos rekordas). 1000 metrų bėgimą (vyrų klasėje) laimėjo Bakūnas (L. F. L. S.), prabėgęs šią distanciją per 2 min. 56 sek.

Sekmadienį buvo pasiekti šie rezultatai: Moterų klasėje šokime į tolį laimėjo p-lė Cimerman (Sportverein), kuri nušoko 4,51 mtr. Estafetinį bėgimą 4 x 100 laimėjo L. G. S. F. bėgikų komanda, nubėgusi šią distanciją per 49 sek. Estafetinį bėgimą (seniorų klasėje) laimėjo Spielvereinigung komanda (Klaipėda), nubėgusi estafetą 4 x 400 (keturius kartus po 400 metrų) per 3 min. 43,8 sek. Estafetinį bėgimą 4 kar-

Iš mūsų kariuomenės dalių sporto bei gimnastikos gyvenimo.

tus po 1500 metrų laimėjo irgi Spielvereinigung, atbėgusi per 18 min. 47,8 sek. 4000 metrų distancijoj (atskiro bėgimo) laimėjo Galinis (L. G. S. F.), atbėgęs per 36 min. ir 50 sek. Rungtynės pasibaigė 17 val. Dovanas sportininkams išdalino Klaipėdos krašto gubernatorius p. Merkys. Išdalinęs dovanas pasakė kalbą, kurioje pabrėžė didelį Lietuvos sportininkų pažangumą lengvojoje atletikoje. Be to, priminė, kad neužilgo galės konkuruoti ir su užsienio sportininkais. Po kalbos visi dalyviai sušuko valio.

K. S. S. Klaipėda — Wanderers Ryga 1 : 2 (0 : 2).

Viena stipriųjų Latvijos futbolo komandų (Rygos Wanderers), grįžus iš Vokietijos, rugpiūčio 27 d. atvyko Klaipėdon. Čia įvyko su Wanderers dvejų rungtynės. Rugpiūčio 27 d. su svečiais rungėsi Spielvereinigung Oberlyga, kuriai pavyko laimėti 2 : 0. Tose rungtynėse svečiai atrodė pavargę. Be to, pirmą kartą žaidė neprastoje Klaipėdos aikštėje.

Rugpiūčio 28 d. su W. rungėsi su Klaipėdos įgulos ir vietos lietuvių sporto sąjungos K. S. S. lyga.

Iš pat pradžios svečiai atrodė žymiai vikresni ir sumanesni, negu vakarykščiame žaidime.

Nors K. S. S. kaip tyčia šį kartą pasirodė silpniau, negu praeitais kartais, bet bendrai žaidimas vis dėlto buvo geras: dideliu tempu ir energija. Beveik visą laiką mūsiškiai ir vedė žaidimą. Nuolatos kamuolys būdavo prie latvių vartų.

Turint galvoj, kad Wanderers atvyko į Klaipėdą po geros treneruotės su 3 stipriomis Berlyno, Štettino ir Dancigo komandomis ir tenai visas rungtynes baigė lygiomis, K. S. S. reikia pripažinti labai stipria ir gera komanda, nes rungtynes baigė labai mažu pralaimėjimu 2 : 1.

I. J.

Prasidėjo Klaipėdos krašto rudens futbolo ratas.

Pradėdami rašyti apie Klaipėdos futbolo pirmenybių rudens ratą, pažiūrėkime, kaip pasibaigė pavasario ratas. Štai jo duomenų lentelė:

Komandos	K. S. S.	Seminar. sp. sąjunga	Freya	Spielvereinigung	Vorwaerts.	Lošė	Laimėjo	Pralaimėjo	Baigė lygiom	Golų santykis	Taškų skaič.	Vieta
K. S. S.	—	8:1	2:1	Atsiskakė	20:0	4	4	—	—	30:2	8	I
Semin. sp. s.	1:8	—	5:3	2:2	4:2	4	2	1	1	12:15	5	II
Freya	1:2	3:5	—	2:0	5:1	4	2	2	—	11:8	4	III
Spielvereinigung	Atsiskakė	2:2	0:2	—	6:1	3	1	1	1	8:3	3	IV
Vorwaerts	0:20	2:4	1:5	1:6	—	4	—	4	—	4:35	—	

Pagėgių sporto sąjungos komanda, visur žaidimus pralaimėjusi, iš lygos klasės perkelta I-mų k-dų klasėn.

Jau praeitą savaitę prasidėjęs rudens rato žaidimas pasibaigė Freyos laimėjimu prieš Vorwaerts, t. y. Freya jau turi 2 taškus.

Rugpiūčio 25 d. Klaipėdos stadione įvyko rato rungtynės tarp Spielvereinigung ir lietuvių komandos K. S. S. K. S. S. pradėjo žaidimą. Žaidėjai truputį nervuojasi, bent kiek matyti pakrikimas komandoje (puolime buvo vienas pirmą kartą komandoje žaidžias atsarginis), bet pačioj pirmoje lošimo minutėje K. S. S. atsiduria prie savo priešų vartų ir taip su mažom pertraukom jį spaudžia per visas rungtynes. 16-tą minutę K. S. S. laimi pirmutinį ir vienintelį golą. Iš K. S. S. komandos gražiai pasirodė beka ir sparnai. Bendrai komandoje matyti stipri jėga, kurią didesnis susižaidimas, be abejonės, leis išvystyti ir vėl lietuviai futbolininkai Klaipėdoje lengvai nugalės savo konkurentus.

Antrame puslaikyje, per 5 min. prieš lošimo galą, prieš o dešinysis sparnas netikėtu prasiveržimu išlygino rezultatus. Tuo būdu rungtynės baigėsi lygiomis 1 : 1.

Be to, reikia pastebėti vienas negeistinas reiškinys, būtent, sportininkų pamiršimas tikrojo žaidimo tikslo. K. S. S. priešai pamiršo mandagumą ir griebėsi suktybių: linijų rodytojai nepranešinėjo teisėjui K. S. S. komandai tenkančių autų; pats teisėjas Knobel nedavė aiškiai padarytų 2 pendelių ir nešvilpė 3 rankų, kurie mūsų komandos būtų gerai išnaudoti. Bet pas Klaipėdos vokiečių sportininkus tas ne naujiena!

I. J.

Kovas A. L. — Makabi A. L.

Rugpiūčio mėn. 31 d. įvyko pirmos antro rato lygos futbolo rungtynės tarp Kovo A. L. ir Makabi A. L. komandų.

Pirmas puslaikis prie didesnės Kovo persvaros baigėsi 1 : 0 Kovo naudai. Antram puslaiky Kovas pradėjo daugiau spausti savo priešą ir įvarė du iš eilės golus. Po tokio nepasisekimo Makabi pradėjo žiauriai žaisti, bet tas jiems nė kiek nepadėjo. Rungtynės baigėsi 3 : 1 Kovo naudai.

V. F. B. — K. S. K. - Kultus A. L.

Rugpiūčio mėn. 31 d. įvyko futbolo rungtynės tarp kauliškės K. S. K. - Kultus A. L. ir Rytprūsijos nugalėtojo V. F. B.

Jau pirmoj minutoj svečiai įvaro golą savo naudai. Po kelių minučių sekė dar du golai, kurie geram vartininkui būtų buvę sulaikomi. Po tokių „vaišių“ K. S. K. - Kultus visai pakriko ir nebeišnaudojo pasitaikusių progų. Tuo tarpu svečiai, puikiai žaisdami, įvarė dar tris golus, iš kurių vienas buvo įmuštas iš pendelio. Taigi, pirmas puslaikis ir baigėsi 6 : 2 V. F. B. naudai.

Antrame puslaiky svečiai vėl buvo visiškai persvaroj ir įpusėjęs puslaikiui įvarė golą, už kurį susilaukė didelių plojimų iš žiūrovų tarpo. Po šio sekė dar vienas golas ir rungtynės pasibaigė 8 : 2 V. F. B. naudai.

V. F. B. — L. F. L. S. A. L.

Rugsėjo mėn. 1 d. V. F. B. susitiko su L. F. L. S. A. L. Svečiai tikėjosi susilaukti silpno prieš, bet truputį apsiriko. Su L. F. L. S. jiems žaisti buvo daug sunkiau, negu vakar. Pradėjęs žaisti, svečiai pastebėjo su kuo šiandien turi reikalą. Todėl mažiau puolė, rūpindamies geriau apsisaugoti. Po keliolikos žaidimo minučių L. F. L. S. patys įsivaro sau golą. Po šio golo pradėjo gyviau žaisti ir L. F. L. S., išnaudojus progą, atsirevanšuoja. Puslaikis baigiamas lygiomis 1 : 1. Antram puslaiky svečiai pradeda žaisti kiek žiauriau, už ką

gauna keletą pabaudos smūgių, kurių tačiau mūsiškiai neišnaudojo. Neužilgo svečiai prasiveržę įvaro golą. Prie vartų vienas iš V. F. B. žaidėjų perbloškia mūsiškį, už ką duodamas pendelis L. F. L. S. naudai. Šį pendelį L. F. L. S. išnaudoja ir įvaro golą. Po tokio svečiams nepasisekimo, jie pradeda dar žiauriau žaisti. Rungtynės baigiamos 4 : 2 V. F. B. naudai.
V. J—kis.

Naujos knygos.

Jie — jums. Įvairių rašytojų kūrinių deklamuoti ir skaityti. Redagavo Petras Babickas. Kaunas, 1929 m. 80 psl. Kaina 1,80 lt.

Pirmiausia rūpintasi dėl knygutės formato (dydžio): norėta, kad ji būtų patogi naudotis ir nešioti. Tuo atžvilgiu tikslas pasiektas. Turinys jos gana įvairus, duota ir prozos ir eilėraščių, ir savų ir svetimų rašytojų. Visada sūdžių ir dalių vakarėliuose galima pasirinkti deklamacijoms dalykelių. Karių bibliotekoms patartina įsigyti.

Zanavykų Istorija. Prof. dr. J. Totoraitis. Marijampolė 1929 m. 104 psl. Kaina 1 lt.

Šitoks istoriškai etnografiškas Lietuvos tyrinėjimo darbas yra sveikintinas ir su džiaugsmu turėtų būti sutiktas. Nors Lietuva mažytė, bet dar ir šiandien daugelis yra tokių, kurie nieko nepasakys apie Zanavykų kraštą ir jų gyvenimą, ypačiai aukštaičiai ir žemaičiai. Šita knygutė kaip tik ir skirta tokiam tikslui. Mūsų kariai galėtų ja naudotis per tėvynės pažinimo pamokas. Karių bibliotekoms būtinai turėtų įsigyti.
P. Dulakis.

Sienkievič, Henryk. *Quo vadis.* Istorinis romanas. V ir VI tom. Vertė K. Puida. Kaunas, „Vairo“ b-vė, 1929. 284 pusl. Kaina 4 lt.

Šiuo tomu pasibaigė įdomaus Sienkievičiaus romano vertimas. Iš viso išėjo 4 knygos, paskutiniuose knygose po 2 tom. Visas romanas galima pirkti už 14 lt. 40 ct. Visuose tomuose daugiau kaip 750 pusl., kas ypač patinka ilgų romanų mėgėjams.

Karalius, Anupras. *Gyvenimo mokyklos keliais.* Biržai, 1929. 54 pusl. Kaina 1 lt. 20 ct.

Rimdžius, J. agron. *Ūkininkai, susirūpinkime savo ateitimi!* Redagavo ir išleido savo lėšomis agron. Vl. Kraučiušas. Aštrios Kiršnos dvaras, 1929. 32 psl., su ilustr.

Pirmoj knygutėj autorius pataria visiems mokytis. „Pasakymas, kad mokytis niekad nėra vėlu, ne tik turėtų skambėti lietuvių lūpuose, bet ir turėtų pasireikšti jo darbuose. Jei kiekvienas nuo jauniausio iki seniausio sukrustų su knyga rankoje, su pasiryžimu dvasioje kelti šalies kultūrą, tai žemė pradėtų būti vaisingesnė, ūkininkų samanos lūšnelės virstų plytiniais namais, kraštas būtų išraižytas plentais ir geležinkeliais, apgriuvę miesteliai taptų pavyzdiniais Vakarų Europos kultūros miestais, o naujoji Lietuva — visai kultūringa ir laisva“.

Antroje knygelėje kalbama apie žemės ūkio mokyklas, aiškinama šių mokyklų reikšmė ūkininkams, duota mokyklų programa, priėmimo sąlygos ir pilnas mokyklų sąrašas.

Galvosūkių 24 nr. sprendimas.

„Per amžius budėję, laisvę laimėjom, per aukas ir pasišventimą“.

Išsprendė: vyr. pusk. J. Paliulis (2 p. p. 3 kuopa).

Pažymėjimas: Galvosūkiu 24 nr. baigtas 15 tšk. laimėjimo ratas. I-mą vietą laimėjo 2 p. pulko 3 kuopos vyr. pusk. Jonas Paliulis, II ir III vietas — 2 art. pulko 1 baterijos vyr. pusk. Nūtautas ir virš. Kairys.

Paliulis gauna dovaną 1928 m. „Židinio“ komplektą ir Petro Babicko redaguotą „Jie jums“. Nūtautas gauna: Jono Graičiušo „Karo stovis (dūšioj)“, Silvos Urboniuko „8 monologai“ ir Seirijų Juozo „Penkeria vienas, bus vienas“. Kairys gauna: Kazio Inčiūros „Fatima burtininkė“.

Galvosūkiu 25 nr. pradėdame naują 15 tšk. laimėjimo ratą.

Galvosūkis 26 nr.

(vertinamas 1 tašku)

Batalionas išėjo į žygį, eidamas po 4 klm. per valandą. Kai batalionas nužygiavo jau 6 kilometrus, iš tos pačios vietos, tuo pačiu keliu išvyko kavalerijos eskadronas, kuris žygiavo po 5½ klm. per valandą. Prie eskadrono ryšiui buvo paskirtas vienas dviratininkas, kurį eskadrono vadas išvykdamas pasiuntė su pranešimu pas bataliono vadą, esantį prie bataliono. Dviratininkas, važiuodamas po 12 klm., greit prisivijo pėstininkus ir, įteikęs pranešimą, tučtuojau, tuo pačiu greitumu, grįžo prie eskadrono. Bet, vos spėjęs jam grįžti, eskadrono vadas vėl jį pasiuntė su kitu pranešimu pas bataliono vadą. Įteikęs pranešimą dviratininkas grįžo atgal. Bet jo važinėjimas tuo dar nepasibaigė. Vos grįžus, eskadrono vadas vėl jį siuntinėjo su naujais pranešimais, kuriuos jis tokiu pat greitumu vežiojo. Taip dviratininkas važinėjo tol, kol eskadronas pavijo batalioną ir sustojo poilsui. Tik tada jis gavo atsidusti.

Paskaičiuokite, kiek kilometrų dviratininkas padarė.
Vilutis.

Redakcijos atsakymai.

MŪSŲ DALIŲ KORESPONDENTAMS.

Kiekvieną žinią prašome rašyti ant atskiro lapelio ir be to, vienoj lapo pusėj.

F. Gaubiui. Tamstos paveikslas viršeliui negalėsime sunaudoti. Mintis graži ir mums kiekvienam brangi, bet, gaila, yra didelių trūkumų piešiny.

Mėg. Sporto. Tamstos žinios iš 4 p. p. negalėsime įdėti, nes kitas apie tai jau anksčiau parašė. Honorarą Tamstai pasiuntėme.

F. Sirgėdai. „Okupacijos dainą“ nedėsimė.

Anydai, Kl. Dulkei, Z. Drungai, Alb. Mardosai, V. Ramunėliui, V. p. A. Jatkūnui, Alf. Dargiui, J. D-čiui. Eilės netinka.

P. Gruodžio „Skiriu ilgam atminimui gerb. p. gusarų pulko vyr. ltn. A. Andriūnui“, v. l. K. Šaltenio „Išpūdziai iš Varėnos poligono“, Juozo Ščesnulevičiaus „Savanorio atminimai“, L. Mockeivičiaus „Šis tas apie knygų skaitymą“, Betos „Apie eilinį Dešrą“, Tamašausko „Narsuoliai į kovą“, Atsargos kario Č. „Apie Alytaus kapines“, Metūgio „Dėl „gulbės“ pieno“ rašinėliai netinka.

Jaun. kar. Kriauzai. „Naujoko Drimbos kelionė į kariuomenę“ redakcijoj negauta.

Rinbui. Jeigu auklėtinis yra suaugęs, žinoma, galėtų skirti, bet jeigu dar vaikas, tai tuomet toks nesugebėtų atlikti tų pareigų ir abejojame ar kas nors galėtų bandyti skirti atsakomingsiems pareigoms.

Jaun. kar. Stasiui. Norint persikelti į kitą dalį reikia prašyti savo viršininką. Jis išspręs galima ar ne.

Ltn. S. J. ir vyr. san. pusk. *Grigoriui.* Tamstų korespondencijų nedėsim, nes labai pavėlavę. Visos korespondencijos tik tuomet įdomios ir reikšmingos, jei savo laiku spausdinamos.

Jaunam kareiviui. I. Reikia kreiptis per savo viršininkus. II. Kada bus naujokai imami, kol kas ir mums nežinoma.

Ats. kariui. I. Nežinant kuriais metais esi gimęs, negalima atsakyti ar pripažintų Tamstą savanoriu ar ne. II. Savanorių medalius visi, kurie tik turi teisės jų gauti, gauna nemokamai. Nepriklausomybės medalį gauna nemokamai tik Vyties Kryžiaus ordeno kavaleriai, 1918—1920 m. savanoriai ir 1928 m. gegužės 15 d. tarnavę kariuomenėj kariūnai ir kareiviai. Kiti moka po 5 lt. Jeigu Tamsta užmokėjai 5 lt., tai, tur būt, nesi pripažintas savanoriu. III—V. Dėl tarnybos gavimo sunku patarti kur reiktų kreiptis, nes mes nežinome kur yra laisvų vietų. Reikia kreiptis į įstaugas (pas tuos viršininkus) kur norėtumei gauti tarnybos. Aišku, policijoj žiūrима ūgio ir kitų reikalingų privalumų. Reikia pačiam kreiptis pas policijos vadą. Nematant paties asmens nepriims.

Kaina visiems.: metams 8 lt., pusmečiui 4 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Atskiras nr. — 30 ct. *Skelbimai:* petito eilutė 50 ct.; prieš tekstą dvigubai. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius kpt. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.